

Znalecké dokazování silničních nehod ve vztahu k pojistným podvodům v dopravě

Expert proofs of road tolls in relation to insurance frauds in
transport

Bc. Jarmila Hurtová

Diplomová práce
2009

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta aplikované informatiky

Ústav elektrotechniky a měření

akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Jarmila HURTOVÁ**

Studijní program: **N 3902 Inženýrská informatika**

Studijní obor: **Bezpečnostní technologie, systémy a management**

Téma práce: **Znalecké dokazování silničních nehod ve vztahu
k pojistným podvodům v dopravě**

Zásady pro vypracování:

1. Práci zpracujte jako výukovou pomůcku do předmětu Kriminologické technologie a systémy
2. Zpracujte systém aktuálních technických možností identifikace vozidel
3. Zhodnoťte důvody utajování silničních dopravních nehod
4. Popište proces znaleckého dokazování silničních dopravních nehod ve vztahu k pojistovacím podvodům
5. Předpokládaný postup pojišťoven v souvislosti se zvýšením hranice škody, která nebude prověřována PČR
6. Práci opatřete grafickou a tabulkovou dokumentací

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. Musil, J. a kol. Kriminalistika 1.vydání Praha C.H.BECK , 2001
2. Porada, V. a kol. Kriminalistika Akademické nakladatelství CERM , 2001
3. Zapletal, J. , Novotný, O. a kol. 3. rozšířené vydání ASPI , 2008
4. Porada, V. Úvod, taktika a technika v kriminalistice 1. vydání Plzeň Aleš Čeněk, s.r.o. , 2007
5. Musil, J. a kol. Kriminalistika Policejní akademie ČR – Vydavatelství PA ČR , 2001
6. Rak, Pajer Identifikace vozidel 1. vydání INFORMATORIUM

Vedoucí diplomové práce:

JUDr. Vladislav Štefka

Ústav elektrotechniky a měření

Datum zadání diplomové práce:

20. února 2009

Termín odevzdání diplomové práce:

22. května 2009

Ve Zlíně dne 20. února 2009

prof. Ing. Vladimír Vašek, CSc.

děkan

doc. RNDr. Vojtěch Křesálek, CSc.

ředitel ústavu

ABSTRAKT

Diplomová práce „Znalecké dokazování silničních nehod ve vztahu k pojistným podvodům v dopravě“ je zpracovaná tak, aby poskytla informace studentům oboru Bezpečnostní technologie, systémy a management a taky široké veřejnosti o páčání trestného činu pojistný podvod. Tato práce je zaměřena především na pojistné podvody při dopravních nehodách. Práce je rozdělena do několika témat. První část je věnována identifikačnímu číslu vozidla a jeho popisu, další část popisuje povinná a dobrovolná pojištění motorového vozidla, dále popisují pojistný podvod a vyšetřování trestného činu pojistný podvod. Důležitou částí je legislativní změna, která ovlivňuje pojištění vozidel a znalecké posudky. Praktická část popisuje příklad vyšetřování pojistného podvodu v praxi, kde hlavní důkaz podal soudní znalec.

Klíčová slova: identifikační číslo vozidla, pojišťovnictví, pojištění motorových vozidel, pojistná událost, pojistný podvod, vyšetřování pojistného podvodu, znalecké posudky, záznam o dopravní nehodě.

ABSTRACT

The graduation thesis called “Expert proofs of road tolls in relation to insurance frauds in transport“ is worked to inform the students of Security technologies, systems and management and also experts about commission of criminal act Insurance fraud. This work is centered mainly on insurance frauds in traffic accidents. The work is divided into several themes. The first part is devoted to car registration numbers and its description, next part describes compulsory and voluntary car insurance, further I describe insurance fraud and investigatory methods of insurance fraud. The considerable part is legislative modification which influences car insurance and expert’s reports. The practical part contains the example of inquisition of insurance frauds in the practice where the authorized expert furnishes proofs.

Keywords: car registration number, system of insurance, car insurance, insured accident, insurance fraud, inquisition of insurance fraud, expert’s report, traffic accident registration.

Chci poděkovat svému vedoucímu diplomové práce JUDr. Vladislavovi Štefkovi, který pomáhal dovést mou práci k úspěšnému konci. Dále děkuji Ing. Janu Šikovi za praktické a odborné rady, které mi pomohly při diplomové práci.

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval.

V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně

.....
Podpis diplomanta

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 IDENTIFIKAČNÍ ČÍSLO VOZIDLA	11
1.1 VÝZNAM JEDNOTLIVÝCH ZNAKŮ	11
1.1.1 Kód výrobce	12
1.1.2 Popisný kód vozidla	14
1.1.3 Kontrolní číslice	14
1.1.4 Jedinečné číslo	15
1.2 VÝZNAM VIN KÓDU	15
1.2.1 Důvody k označení skel VIN kódem	16
2 POJIŠTĚNÍ VOZIDEL	17
2.1 POJIŠTĚNÍ ODPOVĚDNOSTI Z PROVOZU VOZIDLA	18
2.1.1 Povinné ručení mimo území ČR	18
2.1.2 Kdo má povinnost se pojistit	18
2.1.3 Česká kancelář pojistitelů	19
2.1.4 Výpověď a zánik pojistné smlouvy	19
2.1.5 Seznam pojišťoven, které nabízejí povinné ručení	20
2.1.6 Sankce v zákonu č. 137/2008 – novela zákona č. 168/1999Sb. – zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla	21
2.1.7 Doklady platné pro registraci a kontrolu vozidla	22
2.2 HAVARIJNÍ POJIŠTĚNÍ	22
2.2.1 Škody na které se vztahuje havarijní pojištění	23
2.2.2 Doplnková připojištění	23
3 POJISTNÝ PODVOD	24
3.1 CHARAKTERISTIKA POJISTNÉHO PODVODU	24
3.1.1 Rozdíl mezi pojistným podvodem a obecným podvodem	25
3.1.2 Nejčastější pojistné podvody	26
3.1.3 Příklady pojistných podvodů u motorových vozidel	26
3.1.4 Charakteristika pachatelů trestných činů pojistný podvod	28
3.1.5 Profil osoby páchající pojistný podvod	29
3.1.6 Trestní odpovědnost pachatelů trestného činu pojistný podvod	29
3.2 PŘÍČINY PÁCHÁNÍ TRESTNÉHO ČINU POJISTNÝ PODVOD	30
3.2.1 Kriminogenní faktory pojistných podvodů	31
3.3 ZÁKLADNÍ STOPY POJISTNÝCH PODVODŮ	32
4 VYŠETŘOVÁNÍ TRESTNÉHO ČINU POJISTNÝ PODVOD	34
4.1 INTERNÍ VYŠETŘOVÁNÍ POJISTNÉHO PODVODU	34
4.2 PODNĚTY K VYŠETŘOVÁNÍ	34
4.3 ZÁKLADNÍ VYŠETŘOVACÍ SITUACE	35
4.4 POČÁTEČNÍ ÚKONY VYŠETŘOVÁNÍ	36
5 LEGISLATIVNÍ ZMĚNY OVLIVŇUJÍCÍ POJIŠTĚNÍ VOZIDEL	39

5.1	KDY VOLAT POLICII ČR K DOPRAVNÍ NEHODĚ.....	39
5.2	ZELENÁ KARTA	40
5.3	SANKCE ZA PROVOZ VOZIDLA BEZ POVINNÉHO RUČENÍ.....	40
5.4	POVINNOST SEPSAT SPOLEČNÝ ZÁZNAM O DOPRAVNÍ NEHODĚ.....	42
5.5	CO DĚLAT PŘI DOPRAVNÍ NEHODĚ	43
5.6	EVROPSKÝ ZÁZNAM O NEHODĚ	43
5.6.1	Jak vyplnit záznam o nehodě	44
5.7	CO NATO POJIŠŤOVNY	47
6	ZNALECKÉ POSUDKY	48
6.1	OBEČNĚ O ZNALECKÉ ČINNOSTI	48
6.1.1	Jmenování znalců	48
6.1.2	Určení znalce k podání posudku	49
6.2	ÚČAST ZNALCE NA MÍSTĚ NEHODY	53
6.2.1	Přibrání znalce jako neodkladný nebo neopakovatelný úkon.....	54
6.2.2	Limity mezi právním a technickým posuzováním	55
6.2.3	Limity mezi vyšetřovacím a technickým experimentem	57
6.2.4	Další oprávnění znalce v trestním řízení.....	60
6.3	STOPY DOPRAVNÍCH SILNIČNÍCH NEHOD DŮLEŽITÉ PRO POSOUZENÍ ZNALCI PŘI ODHALOVÁNÍ POJISTNÝCH PODVODŮ	61
6.4	SPOLUPRÁCE ZNALCŮ S POJIŠŤOVNAMI	64
II	PRAKTICKÁ ČÁST	65
7	PŘÍKLAD VYŠETŘOVÁNÍ TRESTNÉHO ČINU POJISTNÝ PODVOD V PRAXI	66
7.1	POPIS PŘÍPADU	66
7.2	POSTUP VYŠETŘOVÁNÍ PŘÍSLUŠNÉHO POLICEJNÍHO ORGÁNU.....	66
7.2.1	Přijetí trestního oznámení od poškozeného	66
7.2.2	Zahájení úkonů policejního orgánu.....	75
7.2.3	Vytěžování podezřelého a poškozeného	80
7.2.4	Další vyšetřování policie.....	83
	ZÁVĚR.....	86
	ZÁVĚR V ANGLIČTINĚ.....	87
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	88
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	90
	SEZNAM OBRÁZKŮ	91
	SEZNAM TABULEK.....	92

ÚVOD

Pojistné podvody jsou aktuální už mnoho let, ale každým rokem rostou a nyní se očekává největší nárůst z důvodu celosvětové finanční krize. Pojistné podvody velmi rychle přesáhly regionální charakter a přesáhly hranice našeho státu. Mezi nejčastější pojistné podvody stále patří ty, které se týkají motorových vozidel. V hitparádě pokusů o pojistný podvod stále vedou fingované dopravní nehody nebo fingovaná odcizení vozidel.

Pojišťovací podvodníci jsou čím dále důmyslnější, a pojišťovny proto zaměstnávají stále více detektivů, tedy specialistů na prověřování pojistných událostí. V pojišťovnách takových vyšetřovatelů interně pracuje zhruba desítka a využívají i externisty. Detektivové pojišťoven, ale nezkoumají všechny nahlášené případy, nýbrž jen ty, které jeví určité podezřelé znaky. Sledují hned několik skupin takových indikátorů, a to jak ve vztahu přímo k pojistné smlouvě či pojištěnému, tak i k pojišťovně. Počty sledovaných indikátorů se pohybují ve stovkách.

Pokusů o pojistný podvod každým rokem přibývá. Zároveň s narůstajícími pokusy však i pojišťovny zdokonalují metody pro jejich detekci. Ani to však mnoho lidí neodradí od toho, aby se s vidinou snadného výdělku nepokoušeli pojišťovnu podvést, a to i přesto, že pojistný podvod je trestný čin, za nějž hrozí až dvanáct let vězení.

V odhalování pojistných podvodů pomáhá vyšetřovatelům i speciální počítačový systém pro detekci pojistných podvodů, založený na automatickém zpracování dat o pojistných smlouvách a pojistných událostech. Základem týmu musí být vždy datový analytik. Ten má na práci všechna data, ale neumí je využít pro účely zjišťování pojistného podvodu. Pojišťovna proto musí zaměstnávat vždy dva druhy analytiků. Tím, kdo rozhoduje, na čem se bude pracovat a jak, je aplikační analytik.

Smyslem této diplomové práce je vytvořit přehledný materiál, který má posloužit studentům oboru Bezpečnostní technologie, systémy a management a dále široké odborné veřejnosti. Práce seznámí čtenáře s trestným činem pojistný podvod především u motorových vozidel, způsoby páchaní a vyšetřování.

V praktické části je ukázka vyšetřování a řešení pojistného podvodu v praxi a je zde ukázáno jak důležitou roli při vyšetřování pojistných podvodů hrají soudní znalci.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 IDENTIFIKAČNÍ ČÍSLO VOZIDLA

Identifikační číslo vozidla (VIN - Vehicle identification number) je celosvětově používaný jednoznačný identifikátor motorových vozidel, zpravidla vyražený na štítku trvale připevněném ke karoserii vozu nebo vyražený do karosérie samotné - většinou na obtížně dostupné a záměnné části nosného skeletu. Ražení VIN se obvykle provádí předformovanými raznicemi až po lakování karosérie a VIN bývá u modernějších vozů duplikováno i v jiných místech - typicky v průhledu stínícího lemu předního okna a v dalších, nezveřejňovaných místech. Číslo je tvořeno 17 písmeny a číslicemi, jeho formát je od roku 1983 určen normou (ISO 3779:1983)[6]. V Severní Americe je přidělování čísel oproti normě ještě upřesněno, takže tam VIN nese dodatečné informace. Jsou v něm obsaženy podrobné informace o konkrétním vozidle. Každý výrobce automobilů má povinnost vést vlastní databázi ke každému jím vyrobenému vozu, kde jsou každému VIN kódu přiřazena identifikační, případně výrobní čísla příslušných agregátů a součástí vozidla. Všechna čísla v databázi musí souhlasit s čísly označených součástí na vozidle. Zjištěná odchylka od databáze naznačuje, že s původem vozidla není něco v pořádku .

1.1 Význam jednotlivých znaků

VIN neobsahuje mezery, pomlčky, ani lomítka. Začíná třípísmenným kódem automobilky, která vozidlo vyrobila. Následující znaky charakterizují výrobek, tzn. – modelovou řadu, typ, druh motoru a jeho objem, provedení karoserie či používané palivo. Na konci se uvádí modelový rok a výrobní číslo.

Tab. 1 Popis jednotlivých znaků

<i>Standart</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>	<i>14</i>	<i>15</i>	<i>16</i>	<i>17</i>
ISO 3779	Kód výrobce		Popisný kód vozidla							Jedinečné číslo							

1.1.1 Kód výrobce

První tři znaky se označují jako WMI (*World Manufacturer Identifier, Světový kód výrobce*) a popisují výrobce vozidla. Kódy jsou přiděleny všem světovým výrobcům. Malosériový výrobci (do 500 aut ročně) jako třetí znak používají 9 a další tři znaky kódu výrobce jsou umístěny na pozicích 13, 14 a 15. Velicí výrobci mají naopak přiděleno několik kódů, někteří z nich třetím znakem rozlišují např. druh vozu (autobus, nákladní automobil) a část firmy. Tato část je jedinou opravdu striktně povinnou částí kódu. První znak určuje region, ve kterém výrobce působí a druhý znak pak upřesňuje stát[6].

Z Českých výrobců používá Škoda Auto kód TMB, Karosa kód TMK a Tatra kód TMT.

Tab.2. Znaky jednotlivých států.

WMI	REGION	Některé státy
A - H	Afrika	AA-AH= Jihoafrická republika
J - R	Asie	J= Japonsko KL-KR= Jižní Korea L= Čína
S - Z	Evropa	SA-SM= Spojené království SN-ST, W= Německo SU-SZ= Polsko TA-TH= Švýcarsko TJ-TP= Česko TR-TV= Maďarsko VA-VE= Rakousko VF-VR= Francie VS-VW= Španělsko X3-X0= Rusko YF-YK= Finsko YS-YW= Švédsko ZA-ZR= Itálie
1 -5	Severní Amerika	1, 4, 5 = USA 2 = Kanada 3 = Mexiko
6 -7	Austrálie a Oceánie	6A – 6W = Austrálie 7A – 7E = Nový Zéland
8 - 0	Jižní Amerika	9A – 9E, 93 – 99 = Brazílie

1.1.2 Popisný kód vozidla

Znaky na pozicích 3 – 9 se označují jako VDS (Vehicle Descriptor Section, popisný kód vozidla). Tyto znaky označují model příslušného vozidla. Každý výrobce si toto označení navrhuje podle vlastní volby.

1.1.3 Kontrolní číslice

V Severní Americe se znak na pozici 9 nazývá kontrolní číslice. Tento znak se určuje až jako poslední a díky němu zjistíme zda je celý VIN v pořádku.

Každé písmeno použito v identifikačním čísle má svou číselnou hodnotu.

Tab.3. Hodnota písmen.

A = 1	B = 2	C = 3	D = 4	E = 5	F = 6	G = 7	H = 8	
J = 1	K = 2	L = 3	M = 4	N = 5		P = 7		R = 9
	S = 2	T = 3	U = 4	V = 5	W = 6	X = 7	Y = 8	Z = 9

Dále se hodnota každého znaku vynásobí hodnotou, která odpovídá pozici znaku ve VIN. Samozřejmě bez kontrolní číslice.

Tab.4. Násobek znaků dle jejich pozic

1. x 8	5. x 4	10. x 9	14. x 5
2. x 7	6. x 3	11. x 8	15. x 4
3. x 6	7. x 2	12. x 7	16. x 3
4. x 5	8. x 10	13. x 6	17. x 2

Součiny jednotlivých znaků se sečtou a výsledek se vydělí jedenácti. Zbytek po dělení je roven kontrolní číslici. Když je zbytek roven deseti používá se písmeno X.

Příklad:

Tab.5. Příklad určení kontrolní číslice

VIN	T	M	B	G	D	M	9	A	-	K	P	0	4	2	7	8	8
Hodnota	3	4	2	7	4	4	9	1	X	2	7	0	4	2	7	8	8
Váha	8	7	6	5	4	3	2	10	X	9	8	7	6	5	4	3	2
Součin	24	28	12	35	16	12	18	10	X	18	56	0	24	10	28	24	16

Součet všech jednotlivých součinů je 331. Po vydělení jedenácti vyjde zbytek 1.

Celý VIN je TMBGDM9A1KP042788.

1.1.4 Jedinečné číslo

Na pozicích 10 – 17 jsou znaky, které se označují jako VIS a znamenají pořadové výrobní číslo, které identifikuje konkrétní vozidlo. Způsob přidělování těchto znaků záleží jen na výrobcích. Některé však mají často konkrétní význam. Jsou to převážně znaky na desáté a jedenácté pozici.

Na desáté pozici znak označuje rok výroby. Znak A znamená rok 1980, B rok 1981 až Y rok 2000. Pro roky 2001 – 2009 jsou vyhrazeny číslice 1 – 9 a rok 2010 bude označen opět A.

Na jedenácté pozici znak určuje konkrétní výrobní závod. U vozů Škoda znak 0 označuje závod v Mladé Boleslavi.

1.2 Význam VIN kódu

VIN kód je pro vozidlo jako rodné číslo pro člověka. Samozřejmě se ho pachatelé snaží falšovat. Policie ČR i pojišťovny doporučují, aby VIN kód byl i na jiném místě než je karoserie, kde ho původně vyznačí výrobce.

Používá se leptání nebo pískování VIN kódu na skla auta. Leptání je jednodušší, protože si ho můžete udělat sami doma a nenarušuje stabilitu skla, protože nezasahuje tak

hluboce do skla jako pískování. Označení skel VIN kódem je doporučeno i z toho důvodu, že jde zkontrolovat a identifikovat vozidlo kontrolními orgány. Majitel vozidla dává taky najevo potencionálnímu pachateli, že může být jednodušeji odhalen nebo bude muset vynaložit větší náklady na zprovoznění vozidla, protože bude muset přesklít všechny zasklené prostory na vozidle.

Pokud si někdo kupuje starší vozidlo a chce mít jistotu, že není kradené může si to díky VIN kódu jednoduše zjistit na internetových stránkách Ministerstva vnitra nebo na stránkách www.cardetect.cz. Obojí je zcela zdarma.

1.2.1 Důvody k označení skel VIN kódem

- identifikační systém VIN využívá Interpol, Policie ČR a policie na celém světě
- VIN je jediným identifikátorem vašeho vozidla díky, kterému můžou pátrat po vašem vozidle po celém světě,
- příslušné orgány nepátrají po vozidle na základě jakýchkoliv jiných kódů,
- všechny policejní databáze jsou vedeny pod komplexním číslem VIN,
- podle statistik ze zahraničí je prokázáno, že viditelné označení na sklech podstatně sníží pravděpodobnost odcizení vozidla,
- jedině díky VIN je možné zjistit odkud vozidlo pochází a kdo je jeho legitimním majitelem,
- vyleptáním VIN kódu na skla je mnohem nákladnější pro pachatele legalizovat vozidlo, protože musí vyměnit všechna skla,
- každý hned vidí VIN a může si zkontrolovat na Ministerstvu vnitra zda je vozidlo kradené,
- každý kontrolní orgán může provést identifikaci vozidla bez zařizování povolení,
- cílem je prevence,

2 POJIŠTĚNÍ VOZIDEL

Uzavření pojištění je z právního hlediska vztah, který vzniká na základě uzavřené pojistné smlouvy mezi subjekty pojištění. Mezi základní subjekty patří:

- *Pojistitel* – je právnická osoba, která má ze zákona oprávnění vykonávat pojišťovací činnost.
- *Pojistník* – je osoba, která s pojistitelem uzavřela pojistnou smlouvu. Má právo sjednat pojištění a svým jednostranným projevem vůle, vyvolat jeho zánik. Další práva a povinnosti jsou stanovena v pojistné smlouvě, hlavní povinností pojistníka je platit pojistné. Při pojištění vlastních rizik se pojistník stává zároveň pojištěným, může však sjednat pojištění i pro další osoby (pojištěné).
- *Pojištěný* – je osoba, na jejíž majetek, život, zdraví nebo odpovědnost za škodu se pojištění vztahuje. Má právo na pojistné plnění z pojistné smlouvy.

V pojistném vztahu existují i další subjekty. Patří sem například oprávněná osoba, která má právo na výplatu pojistného plnění.

Z právního hlediska pojištění dělíme na:

- dobrovolné pojištění – sjednává se na základě rozhodnutí pojistníka,
- povinné pojištění – *smluvní*, kdy je právním předpisem určená povinnost sjednat pojištění pro dané subjekty,

- *zákonné*, kdy pojištění pro příslušné subjekty vyplývá ze zákona.

S provozem silničních motorových vozidel jsou spojeny dva základní druhy pojištění. Jde o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a havarijní pojištění. Pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla je povinné pojištění a havarijní pojištění je dobrovolné pojištění. Rozdíl mezi oběma pojištěními je v příjemci případného pojistného plnění. Pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla je příjemcem pojistného plnění poškozený, tedy ten komu pojištěný způsobil škodu. U havarijního pojištění je příjemcem pojistného plnění pojištěný.

2.1 Pojištění odpovědnosti z provozu vozidla

Pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla, tzv. povinné ručení, musí mít ze zákona sjednáno každý majitel vozidla. Toto pojištění upravuje zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. Z povinného ručení jsou hrazeny škody na majetku, zdraví, životě nebo škody, které mají formu ušlého zisku, jež řidič způsobí třetí osobě či osobám při provozu vozidla. Nevztahuje se však na škodu vzniklou na vozidle pojištěného, kterou způsobí vlastním zaviněním[11].

2.1.1 Povinné ručení mimo území ČR

Povinné ručení platí i pro cesty do zahraničí, a to jednak na celém území Evropské unie, resp. Evropského hospodářského prostoru, jednak v řadě dalších evropských států, uvedených v seznamu států v prováděcí vyhlášce. Navíc pojišťovny mohou územní platnost povinného ručení rozšířit i nad tento rámec pro země, s jejichž národní kanceláří uzavřela Česká kancelář pojistitelů nezbytnou dohodu.

V zahraničí se existence povinného ručení prokazuje tzv. zelenou kartou. To je mezinárodní karta automobilového pojištění a pojistníkovi ji vydá buď automaticky, nebo na vyžádání pojišťovna, u které má smlouvu o povinném ručení uzavřenou. Pokud řidič u sebe „zelenou kartu“ nemá, vystavuje se rizikům různých sankcí v navštívené zemi.

Např. ve Velké Británii mohou úřady nepojištěné vozidlo zabavit a buď prodat, nebo nechat sešrotovat. Při cestě do země, kde zelená karta a s ní české povinné ručení neplatí, si musí řidič sjednat tzv. hraniční pojištění. To se uzavírá na dobu pobytu automobilu na tomto území[12].

2.1.2 Kdo má povinnost se pojistit

Povinnost uzavřít povinné ručení má každý majitel motorového vozidla a v případě, že tuto zákonnou povinnost nesplní, hrozí mu pokuta až do výše 20 000 Kč a zákaz řízení motorových vozidel až na jeden rok. Ten, kdo povinné ručení neuzavře a způsobí vozidlem druhému škodu na zdraví nebo na majetku, musí uhradit veškerou škodu z vlastních prostředků. Česká kancelář pojistitelů ze zákona tyto prostředky od škůdce vymáhá.

2.1.3 Česká kancelář pojistitelů

Česká kancelář pojistitelů je profesní organizací pojišťoven, které povinné ručení poskytují. Spravuje garanční fond, z něhož hradí poškozeným škody, jež jim byly způsobeny nepojištěnými vozidly. Kancelář následně tyto škody vymáhá po řidičích a vlastnících nepojištěných vozidel. Řeší rovněž případy, kdy došlo k újmě na zdraví nebo usmrcení osob při nehodě způsobené nezjištěným vozidlem a zabezpečuje plnění dalších úkolů vyplývajících ze zákona č. 168/1999 Sb. o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. Neplatiči povinného ručení mají od ledna 2009 těžší život. Novela zákona o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla zavádí příspěvky nepojištěných do garančního fondu a zvyšuje vymahatelnost zákona. Podle statistik je k 30. 6. 2008 registrováno přibližně 7 miliónů vozidel, přičemž cca 6,15 miliónů jich je pojištěných, resp. pojištěných kvůli odpovědnosti za škodu způsobenou jejich provozem. Z uvedeného vyplývá, že počet nepojištěných vozidel je 850 tisíc. Tedy každé deváté vozidlo registrované v Česku nemá povinné ručení. Z toho lze usoudit, že dosavadní sankce nejsou dostatečně účinné. Za zmínku stojí také fakt, že řidiči nepojištěných vozidel způsobí ročně více než 5 tisíc nehod a škody způsobené nepojištěnými viníky nehod dosahují asi 500 miliónů Kč.

Z povinného ručení je hrazena škoda, kterou způsobí viník dopravní nehody, ať už na majetku či na zdraví. Co když ale není řidič, který zavinil nehodu pojištěn? V tom případě je poškozený odškodněn z tzv. **garančního fondu**, který spravuje Česká kancelář pojistitelů. Poté Česká kancelář pojistitelů vymáhá konkrétní částku po viníkovi. Garanční fond je financován z povinných příspěvků pojišťoven. Úspěšnost vymáhání náhrady škody je ale v průměru 30 %, což znamená, že zhruba 70 % nákladů garančního fondu financují klienti pojišťoven v ceně povinného ručení. V současnosti tedy de facto všichni řádně pojištění hradí zprostředkovaně přes garanční fond škody způsobené nepojištěnými.

2.1.4 Výpověď a zánik pojistné smlouvy

Povinné ručení se sjednává obvykle na jeden rok s možností automatického prodloužení a s různou frekvencí splátek (ročně, pololetně, čtvrtletně). Pokud chce pojistník (ten, kdo uzavřel smlouvu) smlouvu vypovědět, musí to stihnout tak, aby byla výpověď smlouvy doručena pojišťovně nejpozději šest týdnů před výročním dnem

pojištění. V případě, že pojistitel tuto lhůtu promešká, bude smlouva ukončena až k následujícímu výročnímu dni.

Výroční den je den, který pojistitel uzavřel pojistnou smlouvu. Například pokud je počátek smlouvy 21.4.2009 tak musí pojistník doručit výpověď pojišťovně nejpozději 9.3.2009.

Vypovědět smlouvu o povinném ručení může pojistník také v případě, že pojišťovna upraví výši pojistného, a ten s touto úpravou nesouhlasí. Musí tak učinit písemně do 1 měsíce od doručení sdělení o úpravě pojistného[11].

Smlouva o povinném ručení zaniká ze zákona ke dni, kdy je vozidlo vyřazeno z evidence vozidel. To platí i pro případ, že je vozidlo z evidence vyřazeno jen dočasně a vzápětí (např. druhý den) opět přihlášeno. Pokud majitel vozidla nezaplatí včas pojistku, je na to upozorněn upomínkou pojišťovny. Ta musí dlužníka písemně upomenout a dát mu minimálně 1 měsíc na zaplacení. Teprve když tato lhůta marně uplyne, pojistná smlouva zanikne.

V případě prodeje vozidla či jiné formy změny vlastnictví vozidla povinné ručení zaniká dnem, kdy pojistník tuto skutečnost oznámí své pojišťovně.

2.1.5 Seznam pojišťoven, které nabízejí povinné ručení

Vlastník tuzemského vozidla má povinnost uzavřít smlouvu o povinném ručení u některé z pojišťoven, která získala odpovídající licenci. Členství v České kanceláři pojistitelů, a tedy i oprávnění pojišťoven poskytovat produkt povinného ručení, vzniká právní mocí rozhodnutí České národní banky, kterým bylo tuzemskému pojistiteli uděleno povolení k provozování pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, nebo dnem zahájení činnosti v pojištění odpovědnosti z provozu vozidla na území České republiky pojišťovnou z jiného členského státu Evropského hospodářského prostoru.

Tito pojistitelé jsou členy ČKP:

- **AIG EUROPE, S.A.**, pobočka pro Českou republiku,
- **Allianz pojišťovna, a.s.**,
- **Česká podnikatelská pojišťovna, a. s.**, Vienna Insurance Group,

- Česká pojišťovna a.s.,
- ČSOB Pojišťovna, a.s., člen holdingu ČSOB,
- DIRECT Pojišťovna, a.s.,
- Niederösterreichische Versicherung AG, organizační složka (Dolnorakouská pojišťovna),
- Generali Pojišťovna a.s.,
- Hasičská vzájemná pojišťovna, a.s.,
- Kooperativa pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group,
- Triglav pojišťovna, a.s.,
- UNIQA pojišťovna, a.s.,
- Wüstenrot pojišťovna, pobočka pro Českou republiku.

2.1.6 Sankce v zákonu č. 137/2008 – novela zákona č. 168/1999Sb. – zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla

§ 16

- (1) Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že
  - a) v rozporu s § 1 odst. 2 provozuje vozidlo bez pojištění odpovědnosti,
  - b) jako vlastník vozidla v rozporu s § 15 odst. 5 neodevzdá státní poznávací značku a osvědčení o registraci vozidla, nebo
  - c) jako řidič vozidla v rozporu s § 17 odst. 1 nepředloží zelenou kartu, nebo doklad o hraničním pojištění.
- (2) Za přestupek podle odstavce 1 písm. a) lze uložit pokutu od 5 000 Kč do 40 000 Kč, za přestupek podle odstavce 1 písm. b) pokutu od 2 500 Kč do 20 000 Kč a za přestupek podle odstavce 1 písm. c) pokutu od 1 500 Kč do 3 000 Kč.

V blokovém řízení lze za přestupek podle odstavce 1 písm. c) uložit pokutu do 1 500 Kč. V příkazním řízení lze za přestupek podle odstavce 1 písm. a) uložit pokutu 5 000 Kč.

§ 16a

Správní delikty právnických osob

(1) Právnická osoba se dopustí správního deliktu tím, že

- a) v rozporu s § 1 odst. 2 provozuje vozidlo bez pojištění odpovědnosti, nebo
- b) jako vlastník vozidla v rozporu s § 15 odst. 5 neodevzdá státní poznávací značku a osvědčení o registraci vozidla.

(2) Za správní delikt podle odstavce 1 písm. a) se uloží pokuta od 5 000 Kč do 40 000 Kč a za správní delikt podle odstavce 1 písm. b) pokuta od 2 500 Kč do 20 000 Kč.

V příkazním řízení lze za přestupek podle odstavce 1 písm. a) uložit pokutu 5 000 Kč. V případě, že řidič zelenou kartu nepředloží, dopouští se přestupku, za který lze uložit pokutu od 1.500 Kč do 3.000 Kč. V blokovém řízení lze uložit pokutu do 1.500 Kč.

2.1.7 Doklady platné pro registraci a kontrolu vozidla

Zákonem č. 137/2008 – novela zákona č.168/1999 Sb. – zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla dochází mimo jiné ke zjednodušení způsobu prokazování pojištění odpovědnosti. Zrušil se stávající doklad o pojištění odpovědnosti a jako doklad o pojištění zůstává pouze zelená karta vydaná příslušným pojistitelem. Doklady o pojištění odpovědnosti vydané do 31. 5. 2008 pozbývají platnosti dnem 31. prosince 2008.

Doklad o zaplacení povinného ručení není „dokladem o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla“, požadovat jeho předložení při kontrole ze strany Policie ČR nemá oporu v platné právní úpravě.

2.2 Havarijní pojištění

Havarijní pojištění poskytuje ochranu vlastního vozidla pro případ jeho zničení, poškození nebo odcizení.

Předmětem pojištění mohou být vozidla všech kategorií (osobní, nákladní, autobusy, čtyřkolky, návěsy atd.). Tento druh pojištění je výhradně smluvní a záleží na každém vlastníkovi vozidla, zda si toto pojištění uzavře.

2.2.1 Škody na které se vztahuje havarijní pojištění

Vždy záleží na konkrétních podmínkách jednotlivých pojišťoven. Havarijní pojištění u všech pojišťoven uhradí škody způsobené dopravní nehodou, vandalismem, živelní událostí, odcizením části vozidla a odcizením celého vozidla.

2.2.2 Doplnková připojištění

Každá konkrétní pojišťovna nabízí různé druhy doplňkového pojištění. Některá jsou nabízena jako odměna za uzavření pojistné smlouvy a jiná si pořídíte za nějaký příplatek. Většinou se jedná o pojištění předního skla, pojištění osob ve vozidle (úrazové pojištění), pojištění zavazadel, úhrada nákladů na zapůjčení náhradního vozidla a pojištění asistenčních služeb[11].

3 POJISTNÝ PODVOD

Pojistný podvod se objevuje nejen vně, ale i uvnitř pojišťovny. Podvod se odhaluje ex post a je za ním organizovaná skupina nebo jednotlivec.

Při vnějším pojistném podvodu je pachatelem pojištěný nebo pojistník a nemají žádné spolupachatele mezi zaměstnanci pojišťoven. V omyl uvádějí pojišťovatele při uzavírání pojistné smlouvy nebo při uplatňování nároku na pojistné plnění.

U vnitřního pojistného podvodu je pachatelem zaměstnanec pojišťovny a má obvykle za spolupachatele pojištěného nebo pojistníka. Pachatel využívá znalost prostředí a uvádí v omyl při sjednávání pojistné smlouvy nebo při uplatnění nároku na pojistné plnění. Využívá nedokonalosti daného pojistného produktu.

Pojistné podvody mohou být plánované i následné. Klient se dozví, že mu bude vše uhrazeno z pojistky a tak se rozhodne a vymyslí si nějakou další škodu. Tím se uchýlí k pojistnému podvodu.

Pojistné podvody jsou senzitivní na krize ve společnosti. Tudíž teď nastal ten pravý čas na páchání trestného činu pojistný podvod.

3.1 Charakteristika pojistného podvodu

Pojistný podvod v posledních letech velmi narůstal a to do mezinárodních dimenzí. Hlavním důvodem je volný pohyb osob, zboží a bezbariérového pojišťování rizik v rámci Evropské unie.

U pojistných podvodů došlo k profesionalizaci a speciálnímu zaměření se na určitou oblast hospodářské kriminality, kterou je finanční kriminalita. Řadí se mezi podvody, které patří do kategorie nadnárodní kriminality, protože jejich páchání přesahuje regionální úroveň.

Jejich nárůst je způsoben několika příčinami. Hlavní příčina vzniku pojistných podvodů spočívá ve změně způsobu života obyvatel. V konzumním způsobu života hledají lehké zisky a snaží se vytěžit maximum z každé situace. Lidé věří, že jejich trestná činnost nebude odhalena a taky pachatelé necítí vinu za spáchání tohoto činu[7].

Podle ustanovení § 250a trestního zákona je pojistný podvod trestný čin, který spáchá ten, kdo při sjednávání pojistné smlouvy nebo při uplatnění nároku na plnění pojistné smlouvy uvede nepravdivé nebo skreslené údaje nebo nějaké údaje zamlčí. Dále je trestným činem úmyslné spáchání pojistné události a způsobení škody na cizím majetku.

Pachatel může být potrestán vězením, zákazem činnosti, peněžitým trestem nebo propadnutí věci. Při škodách velkého rozsahu podle zákona č.40/1961 Sb., trestního zákona v platném znění je stanovena sazba až dvanáct let odnětí svobody.

Trestný čin pojistný podvod je úmyslným trestným činem, který spočívá v :

- úmyslném vyvolání pojistné události, kterou vyvolá pachatel tím, že způsobí konkrétní skutečnost, z které vzniká povinnost pojistiteli poskytnout pojistné plnění,
- úmyslném udržování stavu vyvolaného pojistnou událostí, kterou způsobí pachatel tak, že prodlužuje pojistnou událost, která nastala bez jeho přičinění nebo jeho nedbalostním jednáním. Udržování takového stavu pachatel vykonává s úmyslem zvýšit vzniklou škodu.

Tímto úmyslným konáním je trestný čin pojistný podvod dokonán i když ke škodě na cizím majetku nemuselo dojít.

Trestný čin pojistný podvod má specifickou právní úpravu. Záleží tedy i na tom jak posoudí trestný čin orgány činné v trestním konání. Může se rozhodnout zda se jedná o pojistný podvod nebo jen obecný podvod.

3.1.1 Rozdíl mezi pojistným podvodem a obecným podvodem

Základní rozdíl spočívá v tom, že podmínkou dokonání „obecného“ trestného činu podvodu je obohacení pachatele nebo jiné osoby.

U pojistného podvodu není potřeba k dokonání trestného činu vznik škody a to jak majetkové tak případně nemajetkové povahy. Proto ani úmysl pachatele nemusí ke škodě vyvolání pojistného plnění směřovat i když většinou to tak bývá. Stačí, když osoba při sjednávání pojistné smlouvy nebo uplatnění nároku z ní uvede nepravdivé údaje.

3.1.2 Nejčastější pojistné podvody

Mezi nejfrekventovanější pojistné podvody patří :

- Uvedení v omyl nebo využití omylu ve faktu činnosti či události u **havarijního pojištění motorových vozidel**. Havarijní pojištění motorových vozidel je uzavíráno pro případ poškození, zničení nebo odcizení motorového vozidla, avšak k tomuto základnímu pojištění lze ve smlouvě sjednat doplňkové pojištění. Například pojištění zavazadel a věcí osobní potřeby, úrazové pojištění přepravovaných osob ve vozidle, pojištění služeb asistence, pojištění nadstandardní výbavy,
- uvedení v omyl nebo využití omylu ve faktu činnosti nebo události u **pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem motorového vozidla**. Z titulu tohoto pojištění je hrazena škoda způsobená provozem motorového vozidla druhému účastníkovi dopravní nehody usmrcením, újmou na zdraví, poškozením, ztrátou nebo odcizením věci v souvislosti se škodou způsobenou provozem vozidla,
- uvedení v omyl nebo využití omylu ve faktu činnosti či události u **pojištění odpovědnosti za škodu**. Pojištěný má z tohoto pojištění právo, aby za něho pojišťovna uhradila škodu, za kterou podle zákona odpovídá jinému. V pojistné smlouvě je poté taxativně vymezena činnost nebo vztah z nichž se vzniklá odpovědnost pojišťuje[7].

3.1.3 Příklady pojistných podvodů u motorových vozidel

U havarijního pojištění motorových vozidel můžeme páčání trestných činů rozdělit do dvou skupin:

1. Jedná se o pojistné podvody, kdy dochází k údajným krádežím vozidel. Pachatele zde uvádějí v omyl pojistitele při sjednávání pojistných smluv zejména tím, že se snaží:

- nadhodnotit vozidlo dodatkovou výbavou, které vozidlo není vybavené, nebo jen pro sjednání pojistné smlouvy a poté je výbava opět vymontována,
- pojistit vozidlo, které bylo odcizeno v zahraničí a dovezeno do České republiky, kde pro něj byly vytvořeny nové identifikační znaky(VIN) nebo nové doklady,

- přihlásit vozidlo k provozu v České republice a poté pojistit vozidlo, které je zapůjčeno spolupachatelem ze zahraničí, vozidlo se po uzavření pojistné smlouvy vrací zpět do zahraničí a v České republice je nahlášeno jeho údajné odcizení a pak i pojistná událost,
- při uzavírání pojistné smlouvy se změnou identifikačních znaků a dokladů zatajit skutečné stáří vozidla a poté při údajné krádeži získat vyšší pojistné plnění,
- ve spolupráci s pracovníky pojišťoven uzavírat pojistné smlouvy na vozidla prodaná mimo území České republiky a v podstatě pojišťovat pouze doklady od vozidla,
- ve spolupráci s pracovníky pojišťoven uzavírat pojistné smlouvy na vozidla, která již byla skutečně odcizena, a proto antidatují dobu uzavření pojistné smlouvy a snaží se vzbudit dojem, že vozidlo bylo v době odcizení pojištěno,
- hlásí pojistnou událost – odcizení vozidla, když před tím vozidlo vyvezli mimo území České republiky, kde ho ve skutečnosti prodali (zejména vozidla pronajatá na leasing),
- hlásí pojistnou událost – odcizení vozidla, když před tím vozidlo prodali na náhradní díly na území České republiky.

2. Jde o pojistné podvody, kdy dochází k údajným poškozením vozidel při dopravních nehodách nebo živelných událostech. Pachatelé tady uvádějí v omyl pojistitele jednak při sjednávání pojistných smluv zejména tím, že se snaží:

- ve spolupráci s pracovníky pojišťoven uzavírat pojistné smlouvy na vozidla, která již před tím byla poškozena při dopravní nehodě a proto antidatují dobu uzavření pojistné smlouvy,
- ve spolupráci s příslušníky dopravní policie vytvářejí fingované protokoly o dopravní nehodě a poté pracovníkům pojišťoven k prohlídce přistavují jiné havarované vozidlo,
- u nižších škod, kde není vyžadována prohlídka pracovníkem pojišťovny, nahlásí údajnou nehodu, doloží potvrzení o dopravní nehodě od policie a pojistnou událost si nechají likvidovat,

- ve spolupráci s pracovníky autoopraven úmyslně nadhodnocují cenu opravy a uvádějí výměnu náhradních dílů, které jsou pouze opraveny nebo nebyly vůbec poškozeny.

U pojištění odpovědnosti za škodu pachatel vyvolá mylné představy o určité pojistné události nebo o sobě. Tyto mylné představy spočívají v tom, že:

- pojištěný si způsobí škodu na věci sám, což by nebylo z pojištění kryto a pak požádá známého, který je taky pojištěn na odpovědnost za způsobenou škodu, aby v hlášení pojistné události uvedl, že poškození způsobil,
- věc, u které dojde k poškození jejím opotřebením, upraví tak, aby vypadala jako poškozená činností, na kterou se vztahuje pojištění.

Pachatelé se taky snaží získat majetkový prospěch při uplatňování nároků na pojistné plnění za škody způsobené na zdraví, jako náhradu za ušlý zisk podnikateli a za věci, které byly údajně zničeny, poškozeny nebo odcizeny při pojistné události.

3.1.4 Charakteristika pachatelů trestných činů pojistný podvod

U pachatelů trestného činu pojistný podvod, jehož předmětem útoku je havarijní pojištění motorových vozidel a zákonné pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem motorového vozidla, nemusí mít žádné zvláštní intelektové nebo jiné schopnosti. Pachatelem v těchto případech může být kterákoliv osoba, která má způsobilost k právním úkonům a je oprávněna uzavírat pojistnou smlouvu. Spáchání těchto podvodů předpokládá, že pachatel vlastní motorové vozidlo, které je předmětem pojištění. Pachatelé pojistných podvodů směřujících proti havarijnímu pojištění motorových vozidel, kteří jsou nejčetnější skupinou pachatelů trestných činů pojistného podvodu, jsou obvykle osoby bez středoškolského vzdělání, nemajetní, ve věku 20-30 let a bez výjimečných intelektových schopností. Často se nechají zlákat za velmi malou odměnu organizátory pojistných podvodů, vezmou si auto na leasing a to sami nebo další osoby vyvezou mimo území České republiky, kde je prodají a nahlásí jeho údajné odcizení.

3.1.5 Profil osoby páchající pojistný podvod

Vytvořit profil osoby páchající pojistný profil je téměř nemožné, ale ze zkušeností odborníků lze odvodit tři základní skupiny[17]:

1. Běžný pachatel pojistného podvodu patří do velmi široké skupiny lidí, která zahrnuje občany dodržující zákony s čistým trestným rejstříkem. Tito lidé mohou v případě pojistné události podlehnout pokušení, například v dočasné finanční tísní a pokusí se navýšit malou škodu nebo nahlásit falešnou škodu. Riziko, že budou odhaleni je malé a převládá u nich pocit, že velké pojišťovně nespáchali velkou škodu.
2. Skupina lidí, která má již zkušenosti s kriminální činností. Jedná se o lidi, kteří páchali nenásilné trestné činy a mají zkušenosti v páchání drobné trestné činnosti nebo si tímto způsobem přilepšují ke svým příjmům. Většinou v této činnosti pokračují až do jejich odhalení.
3. Organizované kriminální skupiny, které jsou nejvíce nebezpečné pro pojišťovny. Jsou většinou velmi dobře organizované a připravují kompletní a dosti nákladné pojistné podvody.

Trestní odpovědnost pachatelů trestného činu pojistný podvod

Pachatelem trestného činu pojistný podvod může být každý účastník pojistného vztahu. V praxi bývá pachatelem pojistník nebo osoba, která s budoucím pojistitelem sjednává pojistnou smlouvu. Podmínkou trestné odpovědnosti pachatele za trestný čin pojistný podvod není, aby pojišťovna jednala v omylu, respektive aby jednání pachatele (pojistníka) vedlo k omylu pojišťovny na základě, kterého by poskytla pojistné plnění. K trestnosti tohoto činu se taky nevyžaduje, aby pachatel skutečně vylákal pojistné plnění na které mu nevznikl nárok. Pokud však pachatel vyláká pojistným podvodem takové pojistné plnění, může jít podle jeho výšky o způsobení škody, která podmiňuje použití vyšší trestní sazby. Od podzimu letošního roku by mělo začít platit novelizované znění zákona o pojišťovnách, kde by se měly změnit i tresty. V novele je zavedena poprvé sazba na opakovaný podvod. Je to proto, že velké procento těchto trestných činů je pácháno opakovaně. Navíc se v této oblasti začal objevovat organizovaný zločin. Mělo by platit, že kdo páchá tyto trestné činy opakovaně, může být potrestán vyšší trestní sazbou a to od šesti

měsíců až do tří let. Když je způsobena pojistným podvodem větší škoda, může jít o jeden rok až pět let, v případě organizované skupiny to může být dva až osm let a když je způsobena škoda velkého rozsahu, může jít o pět až deset let odnětí svobody.

3.2 Příčiny páčání trestného činu pojistný podvod

Příčin, které vedou k páčání trestných činů pojistný podvod je mnoho. Kromě obecných příčin, ke kterým patří změna mentality lidí směrem ke konzumnímu způsobu života, ekonomická krize a růst nezaměstnanosti a celková spojitost nárůstu pojistných podvodů s vývojem civilizace, je potřebné z kriminalistického hlediska uvést i příčiny, které jsou zjišťovány praxí při objasňování těchto deliktů. Příčiny, které vyplývají z vlastní podstaty mentality lidí jsou např.:

- trestným jednáním není poškozena konkrétní osoba, protože pojistná smlouva byla uzavírána se společností,
- neefektivnost pojistného vztahu, kdy pojistník stále platí a nic z toho nemá a tak se pomstí pojišťovně,
- pojištěnec má pocit, že v předešlých pojistných událostech bylo malé pojistné plnění,
- pojištěnec má nějaké finanční problémy,
- pojistný podvod může být pachatelem chápán jako „druh podnikání“, tak proč to nezkusit, když to jiným prošlo,
- z důvodů relativně nízkého rizika odhalení pojišťovacího podvodu,
- tento trestný čin je ve společnosti chápán jako „kavalírský delikt“, který zvyšuje sebevědomí.

Možné jevové formy pojišťovacího podvodu jsou např.:

- úmyslné poškození sebe nebo pojištěné věci,
- předstírané loupežné přepadení,
- předstírané vloupání do objektu nebo odcizení věci,
- zhářství,

- fingovaná krádež motorového vozidla,
- předstíraná nebo úmyslná dopravní nehoda.

3.2.1 Kriminogenní faktory pojistných podvodů

Kriminogenní faktory jsou souhrnem praxí vysledovaných okolností, které mohou předznamenávat úmysl pojištěné osoby podvodným jednáním získat neoprávněný majetkový prospěch již před uzavřením pojistného vztahu nebo v jeho průběhu. Mohou se vztahovat k řadě okolností, které souvisejí s pojistným vztahem, hlavně k pojistné smlouvě, k pojištěnému nebo k pojistníkovi. Tyto faktory mají velký význam pro odhalování pojišťovacích podvodů kriminální policií, ale více jsou používány pracovníky pojišťoven.

Rizikové faktory dělíme podle předmětu útoku pachatele na:

1. Kriminogenní faktory, které vyplývají z průběhu pojištění jako např.:
  - několik škod během krátkého období,
  - časté změny pojistitelů, čímž se pachatel snaží zakrýt skutečnou historii škod,
  - zatajení dřívějších postihů, kde je pak serióznost pojištěného sporná,
  - zatajení průběhu pojistné události. Tady se může jednat o snahu vyhnout se vyšetřování pojistitelem nebo se vyhnout odmítnutí pojistného plnění.
2. Kriminogenní faktory spojené s osobou pojištěného, z kterých můžeme uvést:
  - nepravdivé placení pojistného nebo jeho úplné neplacení, které může znamenat, že pojištěný má finanční problémy,
  - tlak na rychlou výplatu pojistného plnění v hotovosti a ne převodem na účet,
  - odvolání nahlášené škody, protože se bojí odhalení.
3. Kriminogenní faktory z dokumentací pojistné události, kde dokumenty slouží k posouzení skutku. Je většinou zapotřebí originálů. Lze jmenovat např.:
  - absence nebo naopak velké množství stvrzenek,
  - pozměněné dokumenty,

- sporná autentičnost dokumentů,
  - předložení pouze fotokopií dokumentů,
  - dokumentace pochází z různých zdrojů.
4. Kriminogenní faktory k úrazům, pracovním úrazům, nemocím z povolání, denní podpoře, pobyt v nemocnici včetně pojištění odpovědnosti vyplývající z těchto rizik
- opakovaný nárůst pojistných částek,
  - plnění a náhrady jsou v rozporu se zaměstnáním,
  - časté změny pojistitele,
  - existence dalšího pojištění,
  - zranění nebo újma na zdraví je v rozporu s uvedenými příčinami a okolnostmi,
  - sporná zdravotní dokumentace.
5. Kriminogenní faktory k havarijnímu pojištění
- rozporné místo škody,
  - motorové vozidlo je nalezeno shořelé,
  - neúplná nebo sporná dokumentace o vozidle,
  - najetý vysoký počet kilometrů a špatný technický stav vozidla,
  - počet najetých kilometrů neodpovídá stáří vozidla,
  - sporný nebo neprůkazný způsob koupě vozidla,
  - vniknutí do vozidla je v rozporu s uvedenými okolnostmi.

3.3 Základní stopy pojistných podvodů

Pachatelé předkládají pojistiteli řadu písemností, které mohou být jednak nepravdivé, velmi zkreslené nebo padělané. Tyto písemnosti předkládají při sjednávání pojistné smlouvy, kdy se snaží navýšit hodnotu věci jejíž poškození později nahlásí pojistiteli s cílem získat neoprávněně pojistné plnění.

Například pojištěný při sjednávání pojištění motorového vozidla uvede, že ve vozidle je nadstandardní výbava a tím se navýší cena vozidla, které ve skutečnosti mělo jen základní výbavu.

Při uplatňování nároku na pojistné plnění předkládají pachatelé zfalšované písemnosti o vzniku pojistné události, ke které vůbec nedošlo nebo nastala způsobem, který nezakládá nárok na pojistné plnění. Pojistitelé mají ve svých všeobecných pojistných podmínkách a smluvních ujednáních taxativně vymezeno co není pojistnou událostí, jaké škody nejsou z pojištění kryty apod., škody, které jsou nelikvidní. U škody, která neodpovídá pojistným podmínkám, se snaží pachatelé tyto okolnosti zamlčet a údaje o vzniku pojistné události upravit, aby tato událost byla z hlediska pojistitele likvidní.

Takto vzniklé škody padělání a pozměňování listin jsou pro pojistný podvod základní a mají při vyšetřování své nezastupitelné místo [7].

Všechny listinné důkazy je potřebné zajistit pro potřeby vyšetřování v originále. Vzhledem k tomu, že s těmito důkazy disponuje pojistitel, u kterého byla pojistná smlouva uzavřena, není obtížné tyto listiny zajistit pro účely trestního řízení.

4 VYŠETŘOVÁNÍ TRESTNÉHO ČINU POJISTNÝ PODVOD

Silniční dopravní nehoda je nezamýšlená, nepředvídaná, ale předvídatelná událost v silničním provozu na veřejných komunikacích, která měla škodlivé následky na životech a zdraví osob nebo způsobila škody na majetku.

Typické dopravní nehody jsou čelní srážky, boční srážky, srážky s chodci, cyklisty, pevnou překážkou nebo hromadné srážky.

V přehledu šetřených případů pojistných podvodů stále vede pojištění motorových vozidel. Za loňský rok provedly pojišťovny v rámci této oblasti více než 3,5 tisíce šetření, na jejichž základě uchránily před neoprávněným vyplacením téměř 350 milionů korun. Ve spolupráci s Policií ČR se pojišťovnám také podařilo úspěšně odhalit hned několik organizovaných skupin pachatelů, které se specializovaly na páchaní pojistných podvodů právě v oblasti pojištění vozidel.

4.1 Interní vyšetřování pojistného podvodu

Zaměstnanci pojišťovny, kteří při svoji práci zjistí podezření, že byl spáchán trestný čin pojistný podvod, jsou povinni oznámit své podezření určené osobě. Tato osoba pak podle zjištěných skutečností posoudí zda se jedná o pojistný podvod a celou věc postoupí internímu orgánu, který se zabývá sbíráním potřebných informací. Tyto informace odevzdá očišřovatel orgánu činném v trestním řízení.

V případě, že se zjistí pojistný podvod při uplatňování pojistného plnění, zaměstnanec tuto skutečnost oznámí vedoucímu odboru likvidace. Pokud jsou indikátory pojistného podvodu prokazatelné, pojišťovna oznámí skutečnost orgánu činném v trestním řízení. Zašle kopie všech nutných písemností a komunikuje s vyšetřovacími orgány, ale taky s klientem.

4.2 Podněty k vyšetřování

Trestný čin pojistný podvod je vždy zaměřen proti majetku poškozených osob. Můžeme předpokládat, že je latentní a těžko odhadnutelný. Odhalováním tohoto druhu

trestné činnosti se zabývá služba kriminální policie a specializované pracoviště jednotlivých pojišťoven. Pojišťovny mají své detektivy.

Nejčastějšími podněty k vyšetřování trestných činů pojistný podvod jsou oznámení poškozeného nebo výsledky operativní pátrací činnosti.

Oznámení poškozeného podává zástupce pojistitele, u kterého byl uplatněn nárok na pojistné plnění vyplývající z uzavřené pojistné smlouvy. Toto oznámení je podáno poté, co při šetření nahlášené pojistné události byly zjištěné údaje, které nasvědčují trestnému činu. V rámci oznámení předává pojišťovna veškerou dokumentaci, která obsahuje:

- způsob uzavření pojistné smlouvy,
- druh a rozsah pojištění,
- charakteristika pojistných událostí, na které se vztahuje plnění z pojistné smlouvy,
- přesná charakteristika pojistného podvodu,
- zda a v jakém rozsahu bylo pojistitelem přikročeno k plnění nároků pojištěného,
- rozhodující písemné materiály souvisící s uzavíráním pojistné smlouvy a s uplatněním pojistné události.

Kriminální policie po obstarání a zadokumentování zdrojů důkazů předá ucelený písemný materiál vyšetřovateli k zahájení trestního stíhání.

4.3 Základní vyšetřovací situace

Při vyšetřování trestných činů pojistný podvod se nesetkáváme se situacemi, kdy nám není znám pachatel. Jsou však situace, kdy nemůžeme učinit jednoznačný závěr, že byl spáchán trestný čin. V případě prokázání trestného činu se setkáváme s následujícími vyšetřovacími situacemi:

1. Obviněný trestnou činností doznává. Zde je nutné věnovat pozornost zadokumentování trestné činnosti v celém rozsahu. Pečlivě obstarat důkazy k prokázání subjektivní stránky trestného činu je zcela nezbytné, protože pachatel často při jednání před soudem dokáže využít sebemenších chyb učiněných v přípravném řízení trestním ke zmaření účelu trestního řízení. Současně je

potřebné opatřit důkazy o tom, jak bylo naloženo s prostředky získanými z trestné činnosti, zajistit je, nebo zajistit majetek k náhradě škody poškozenému, což činí značné potíže.

2. Obviněný trestnou činnost zcela popírá. Zde je potřebné věnovat zvýšenou pozornost opatření důkazů vyvracejících nebo potvrzujících výpovědi obviněného, poškozeného a svědků. Předpokladem je podrobná analýza výpovědí a ostatních důkazů a operativních poznatků, na jejichž základě vytyčujeme vyšetřovací verze. Dovednost práce s vyšetřovacími verzemi často determinuje výsledek vyšetřování, tedy dokazování a zajištění objektivní pravdy.
3. Obviněný doznává jednání, popírá však úmysl uvést někoho v omyl nebo využít omylu poškozeného. Zde je potřebné zaměřit úsilí na zjištění skutečností prokazujících úmysl. Jde zejména o způsob života obviněného, jeho příjmů, styků a skutečností nasvědčujících tomu, že se dopustil dalších obdobných podvodných jednání.
4. Obviněný odmítá vypovídat. Pokud obviněný nehodlá využít svého práva vyjádřit se ke skutečnostem kladeným mu za vinu a důkazům o nich, nezbyvá, než zaměřit své úsilí k nalezení důkazů svědčících ve prospěch obviněného. Nalézání pramenů důkazů je v tomto případě velmi složité a vyžaduje značnou preciznost práce a trpělivost. Nezastupitelnou úlohu má v tomto případě dobrá práce s vyšetřovacími verzemi. Stejně důležitou pozornost se musí věnovat i důkazům svědčícím v neprospěch obviněného. Jde o důkazy nasvědčující tomu, že obviněný spáchal trestný čin pojišťovací podvod nebo jiný trestný čin.

4.4 Počáteční úkony vyšetřování

Okruh počátečních vyšetřovacích a operativně pátracích úkonů je determinován druhem a kvalitou počáteční vyšetřovací situace, hlavně samotnými výsledky šetření pojistitele. Mezi základní počáteční vyšetřovací úkony patří:

1. Výslech zástupce poškozeného pojistitele, kde obsahem výpovědi jsou zpravidla skutečnosti, které již pojistitel uvedl ve svém písemném oznámení.

Jsou to následující skutečnosti:

- co bylo předmětem uzavřené pojistné smlouvy,
- na základě jakých písemných dokladů byla pojistná smlouva uzavřena,
- kde, kdy a prostřednictvím koho byla smlouva uzavřena,
- kde, kdy a kým bylo poškození věci oznámeno policii,
- kde, kdy a kým byla pojistná událost oznámena pojistiteli,
- jaké doklady předal pojištěný pojistiteli při hlášení pojistné události,
- kdo byl jednání mezi pojištěným a pojistitelem přítomen,
- jaká je předpokládaná výše pojistného plnění,
- způsob vystupování pojištěného vůči pojistiteli,
- na základě kterých okolností pojistitel zjistil, že došlo k podvodu,
- jaké provedl vlastní opatření a šetření a s jakým výsledkem.

V této souvislosti je potřebné pečlivě zvažovat účelnost provádění výslechů. Někdy má větší důkazní hodnotu písemná zpráva, která ucelenou informaci o všech otázkách, které by bylo třeba získat od několika pracovníků pojišťovny podle specializace.

2. Výslech svědků u pojistných podvodů není tak časté. Výslech svědků je aktuální hlavně v případě vyšetřování, kde se jedná o organizovanou trestnou činnost nebo v případě nutnosti ověření pravosti dokladů předložených při uzavírání pojistné smlouvy. Obsah výslechu je individuální podle okolnosti případu.
3. Zajištění písemností důležitých pro trestní řízení u pojistných podvodů jsou :
  - návrh pojistné smlouvy,
  - originály nebo kopie pojistných smluv uzavřených mezi pojistitelem a pojištěným,
  - hlášení pojistných událostí.

Pojištěný na všech dokumentech stvrzuje svým podpisem správnost údajů rozhodných pro uzavření pojistné smlouvy i přiznání nároku na pojistné plnění. Pojistný podvod může být spáchán jen z podvodným úmyslem, které pachatel může uvést již při uzavírání pojistné smlouvy. Údaje uvedené v návrhu pojistné smlouvy a odsouhlasené pojištěným jsou pak rozhodujícím důkazem pro trestní řízení. V dalším vyšetřování musí být dokázán úmysl,

byť jen nepřímý. Zajištěné písemnosti mohou být v případě spornosti předmětem znaleckého zkoumání. Pro znalecké zkoumání mají význam originály písemností, které jsou nezpochybnitelné

4. Opatření k vypátrání pobytu pachatele pojistného podvodu a jeho zadržení je jednodušší než u obecného podvodu. Pachatel je znám, protože má zájem na vyplacení pojistného plnění, proto svou totožnost zpravidla neskrývá. Vyskytují se případy, kdy mění bydliště nebo přebývá na neznámém místě, ale jen tehdy kdy je mu zřejmé, že jeho podvodné jednání bylo odhaleno. Plnění si nechá převést na svůj účet. V těchto případech je nutné využít jiných metod a to jsou:
  - operativní taktická evidence – jde o kriminalistický informační systém, který zahrnuje evidenci známých pachatelů,
  - prověřování známých pachatele – jde o porovnávání zjištěných skutečností s údaji již známých pachatelů, kteří vykonávají podobnou trestní činnost,
  - vytěžování osob, zejména v okolí výskytu hledané osoby – představuje analytickou práci získávání skrytých a potencionálně užitečných informací od osob, které jsou v kontaktu s pachatelem,
  - operativní šetření – představuje soubor kriminalistických činností, které směřují k získání údajů a informací o pachateli.

5 LEGISLATIVNÍ ZMĚNY OVLIVŇUJÍCÍ POJIŠTĚNÍ VOZIDEL

V lednu 2009 vstoupilo v platnost několik legislativních změn, ovlivňujících pojištění vozidel, které by neměly uniknout pozornosti motoristů. Novinky se týkají především pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, které je ze zákona povinné pro každého, kdo vlastní nebo provozuje registrované motorové vozidlo (zákon č. 168/1999 Sb.). Současně dochází ke změně zákona 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, což se může promítnout i do havarijního pojištění.

5.1 Kdy volat policii ČR k dopravní nehodě

Od ledna 2009 došlo i ke změnám, kdy se volá k dopravní nehodě policie ČR. Povinnost účastníků dopravní nehody přivolat policii ČR k dopravní nehodě, při které dojde [8]:

- ke hmotné škodě převyšující na některém ze zúčastněných vozidel včetně přepravovaných věcí částku 100 000kč,
- ke zranění nebo usmrcení osoby,
- pokud došlo k poškození nebo zničení součásti nebo příslušenství pozemní komunikace. V takovém případě limit výše škody nehraje žádnou roli,
- účastníci dopravní nehody nemohou sami bez vynaložení nepřiměřeného úsilí zabezpečit obnovení plynulosti provozu na pozemních komunikacích,
- ke hmotné škodě na majetku třetí osoby, s výjimkou škody na vozidle, jehož řidič má účast na dopravní nehodě nebo škody na věci přepravované v tomto vozidle,
- pokud nedojde k dohodě o podstatných okolnostech dopravní nehody, je v zájmu účastníků přivolat policii ČR.

5.2 Zelená karta

Novela zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla přinesla z praktického pohledu běžného řidiče-motoristy významnou změnu. Novela zákona zcela ruší povinnost pojišťoven vydávat doklad o pojištění, který byl řidič povinen předložit při registraci vozidla nebo byl po řidiči požadován Policií ČR v rámci silniční kontroly. Nově je každý řidič povinen mít u sebe už jen tzv. Zelenou kartu. Ta bude zároveň sloužit také jako doklad pro registraci vozu.

Jediným platným dokladem, kterým lze od 1.1.2009 prokázat, že je k vozidlu sjednané pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, je Zelená karta. Platnost této karty je podmíněna podpisem pojistitele.

Zelenou kartu lze charakterizovat jako mezinárodní osvědčení prokazující skutečnost, že k vozidlu byla uzavřena smlouva o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla uvedeného v tomto osvědčení[10].

5.3 Sankce za provoz vozidla bez povinného ručení

Důrazné sankce připadnou na motoristy, kteří od 1.1.2009 nesplní svou zákonnou povinnost a budou provozovat své vozidlo bez platného pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. Za každý den, kdy nemají vozidlo řádně pojištěné, budou hradit poplatek do garančního fondu České kanceláře pojistitelů. Institut povinného příspěvku je osvědčený a patří k nejefektivnějším modelům v Evropě. Povinnost uhradit příspěvek vzniká od 1. ledna 2009 každým dnem provozování nepojištěného vozidla[12]. Výši příspěvku stanoví zákon a v závislosti na jednotlivých druzích vozidel se pohybuje v rozmezí 20 – 300 Kč na každý den. Jelikož je tento příspěvek výrazně dražší než komerční pojištění, slibuje si ČKP, že bude motivovat nepojištěné řidiče, aby si své vozidlo pojistili. Částka, kterou nepojištěný nakonec zaplatí je tvořena jednak příspěvkem do garančního fondu a také náklady spojenými s výzvou k zaplacení a případným vymáháním.

Tab.6. Sankce za neplacení pojištění

Motocykl s objemem válců motoru do 350 cmm	20 Kč
Motocykl s objemem válců motoru nad 350 cmm	30 Kč
Osobní automobil s objemem válců do 1850 ccm	50 Kč
Osobní automobil s objemem válců nad 1850 ccm	70 Kč
Autobus	160 Kč
Nákladní vozidlo s největší přípustnou hmotností do 12 000 kg nebo přípojné vozidlo s největší přípustnou hmotností nad 3 500 kg do 10 000 kg	130 Kč
Tahač nebo jiné nákladní vozidlo s největší přípustnou hmotností nad 12 000 kg nebo přípojné vozidlo s největší přípustnou hmotností nad 10 000 kg	300 Kč
Speciální vozidlo	80 Kč
Přípojné vozidlo s nejvyšší přípustnou hmotností do 3 500 kg	30 Kč
Zemědělský nebo jiný lesnický traktor a jejich přípojné vozidlo	40 Kč
Ostatní vozidla	60 Kč

Je třeba si uvědomit jeden zásadní fakt – zaplacení příspěvku do garančního fondu v žádném případě nenahrazuje pojištění vozidla. Řidič, který nemá sjednáno povinné ručení, ani nadále nemá nárok na to, aby za něj škodu jím způsobenou při nehodě hradila pojišťovna. Stejně tak zaplacení příspěvku nepojištěného neuchrání od sankcí za provozování vozidla bez povinného ručení, které mu může udělit Policie ČR nebo správní orgány[12].

Jak ale bude probíhat zjišťování nepojištěných vozidel? ČKP bude vycházet ze dvou zdrojů. Bude mezi sebou systematicky porovnávat Centrální registr vozidel a Databázi pojištěných vozidel. Vozidla, které jsou registrovaná a zároveň nefigurují v uvedené databázi, budou vyhodnocena jako nepojištěná a vůči jejich majitelům bude uplatňován požadavek na zaplacení příspěvku do garančního fondu.

Postup při uplatnění příspěvku bude následující:

- zjištění nepojištěného vozidla a období, po které bylo nepojištěno,
- výpočet příspěvku,
- písemná výzva k úhradě,
- upomínka,
- vymáhání.

Příjemce výzvy bude mít třicetidenní lhůtu na úhradu příspěvku, popřípadě na doložení skutečnosti, že vozidlo neprovozoval v rozporu se zákonem. Pokud obeslaný na výzvu nezareaguje ani neuhradí příspěvek, bude zahájen proces vymáhání příspěvku. Ten může skončit až žalobou u soudu a následnou exekucí. Od zahájení vymáhání se dlužná částka samozřejmě navíc začne navyšovat o náklady s vymáháním spojené.

Zaváděné novinky se kromě těch, kteří s nepojištěným vozidlem vědomě jezdí, týkají třeba i lidí, kteří nepojištěné vozidlo reálně neprovozují a často si možná ani neuvědomují, že porušují zákon. Může se jednat např. o starý nepojízdný automobil, který však jeho vlastník neodhlásil z registru vozidel. Proto ČKP připravila kampaň, která bude trvat do konce roku a která chce veřejnost na změny upozornit. Od 14. října jsou proto mimo jiné k dispozici stránky <http://www.bezpojisteni.cz/> nebo informační telefonní linka 221 772 773, která funguje v pracovní dny od 8:00 do 18:00 hod.

5.4 Povinnost sepsat společný záznam o dopravní nehodě

V případech, kdy není dána povinnost přivolat na místo dopravní nehody Policie ČR, jsou účastníci dopravní nehody povinni řádně zdokumentovat příčiny, průběh a důsledky dopravní nehody. Zároveň každý záznam musí obsahovat identifikaci místa, času dopravní nehody a jejich účastníků. K tomuto účelu se doporučuje využít jednotný evropský formulář, který se jmenuje Záznam o nehodě.

5.5 Co dělat při dopravní nehodě

Dopravní nehoda představuje pro jejich účastníky nepříjemný zážitek a účastníci mnohdy neví jak se mají při dopravní nehodě chovat. Nejzákladnější rady jsou:

- a) neprodleně zastavte auto a zabezpečte místo nehody,
- b) je-li někdo zraněn, poskytněte dle svých možností první pomoc a přivolejte záchrannou službu a dle nutnosti hasiče,
- c) v případech stanovených zákonem přivolejte policii ČR,
- d) policejní protokol podepište pouze v případě, že souhlasíte s jeho zněním, v opačném případě do něj uveďte vlastní znění nebo své námitky,
- e) zásadně se zdržte požití alkoholických nápojů či jiných návykových látek po dopravní nehodě,
- f) v případě, že je nutné zajistit obnovení dopravního provozu na komunikaci, můžete vozidla odstranit v případě, že jste přivolali policii ČR tak jste vyznačili na vozovce konečné postavení vozidel a udělali fotodokumentaci a nebo jste se shodli na odstranění s ostatními účastníky dopravní nehody,
- g) zapište si SPZ, VIN, značku a typ zúčastněných vozidel, iniciály jejich řidičů a údaje o pojištění. Požádejte o kontakt na svědky,
- h) pokud nebude k dopravní nehodě přivolána policie ČR musí účastníci vyplnit společný záznam o dopravní nehodě. Je nutné, aby tento záznam podepsali všichni zúčastnění,
- i) neprodleně zajistěte předání záznamu o dopravní nehodě pojistiteli,
- j) pokud neznáte údaje o pojišťovně škůdce, obraťte se na Českou kancelář pojistitelů.

5.6 Evropský záznam o nehodě

Evropský záznam o nehodě je předepsán od Comité Européen des Assurances. Exemplář evropského záznamu o nehodě dostanete u vaší pojišťovny. Při cestě po Evropě by měl mít každý při ruce záznam, aby byla zaručena rychlá a jednoduchá likvidace škody.

5.6.1 Jak vyplnit záznam o nehodě

Na místě nehody:

- vyplňte jen jeden exemplář. Je jedno kdo ho vyplní. Pište čitelně a dostatečně tlačte na kuličkové pero, aby se propsaly všechny kopie,
- při vyplňování záznamu o nehodě dbejte pokynů, které jsou tam uvedeny.

Doma:

- nezapomeňte udat, kde a kdy si může znalec prohlédnout vaše auto,
- záznam o nehodě v žádném případě neměňte,
- formulář zašlete ihned vaší pojišťovně.

Pokyny:

- vlastní-li druhý účastník stejný formulář, ale v jiné řeči, nezapomeňte, že se jedná o stejné formuláře a otázky jsou stejného obsahu, proto jsou číslované,
- tento formulář je použitelný i pro nehody bez druhotných škod, pro pojištění vozidel při věcných škodách na vlastním vozidlem stejně jako při škodách vzniklých krádeží nebo požárem.

Podrobnosti k jednotlivým bodům:

- 1) datum nehody a čas
- 2) místo a země
- 3) zranění, včetně lehce zraněných – NE či ANO
- 4) věcná škoda na jiných vozidlech než A a B – NE či ANO, věcná škoda na jiných předmětech než vozidlech – NE či ANO
- 5) svědkové – jména, adresy a telefony
- 6) pojištěnec / pojištěný (viz doklad o pojištění) – příjmení, jméno, adresa, PSČ, země, telefon nebo e-mail
- 7) vozidlo – MOTOROV0 VOZIDLO – značka, typ, registrační značka, země registrace vozidla – PŘÍVĚS – registrační značka, země registrace vozidla
- 8) pojišťovna (viz doklad o pojištění), příjmení, číslo smlouvy, číslo zelené karty, platnost dokladu o pojištění nebo zelené karty – od do, pobočka či zprostředkovatel, příjmení, adresa, země, telefon nebo e-mail. Je věcná škoda na vozidle na základě smlouvy pojištěna? – NE či ANO
- 9) řidič (viz řidičský průkaz), příjmení, jméno, datum narození, země, telefon nebo e-mail, číslo řidičského průkazu, skupina (A, B, ...), platnost řidičského průkazu do
- 10) označte původní místo nárazu na vozidle A/B šipkou
- 11) viditelné škody na vozidle A/B
- 12) okolnosti nehody – pro upřesnění nákresu označte odpovídající políčka křížkem, uveďte kolik políček jste označili křížkem, bezpodmínečně podepsat oběma řidiči – podpis neznamena uznání odpovědnosti, nýbrž zjištění identity a okolností což slouží k urychlení řízení
- 13) nákres nehody v okamžiku střetu – uveďte prosím průběh jízdních pruhů, směr vozidel A/B (šipkami), jejich polohu v okamžiku nárazu, dopravní značky a názvy ulic
- 14) vlastní poznámky
- 15) podpisy řidičů

5.7 Co nato pojišťovny

Mnoho řidičů stále k havárii volá policii ČR. Zatím policie řidiče za zbytečný výjezd nepokutuje. U některých pojišťoven je nárůst hlášení škod bez asistence policie. Zatím se nevyskytuje mnoho problémů a účastníci dopravních nehod mají správně vyplněn doklad o nehodě. Problémy nastávají v případě, kdy nechce ani jeden z účastníků nehody přiznat svou vinu. V tomhle případě je jednoznačně nejlepším řešením zavolat policii.

Zda navýšení částky u škody bez asistence policie bude znamenat i zvýšený výskyt pojišťovacích podvodů zatím pojišťovny nemůžou říct, protože uběhla zatím jen krátká doba na takovou statistiku. Samozřejmě tahle skutečnost podvodníkům nahrává a je jednodušší podvod u vozidla uskutečnit.

Pojišťovny měly obavy a taky protestovaly proti původnímu návrhu, aby policie jezdila až k haváriím, kde bude věcná škoda nejméně 250 000 Kč. V tomhle případě pojišťovny počítaly s velkým nárůstem pojistných podvodů. Byly to pojišťovny, které navrhly nyníjších 100 000 Kč.

6 ZNALECKÉ POSUDKY

Problematika znalecké činnosti je řešena zejména zákonem č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících a prováděcí vyhláškou ministerstva spravedlnosti č. 37/1967 Sb. ve znění vyhlášek č. 11/1985 Sb., č. 184/1990 Sb. a č. 77/1993 Sb..

6.1 Obecně o znalecké činnosti

V souladu s celosvětovým trendem vývoje soudní expertízy byly do organizační struktury znalecké činnosti začleněna i znalecká činnost vědeckých ústavů a odborných pracovišť. Pokud jsou tato pracoviště specializovaná na znaleckou činnost, jsou státní orgány povinny vyžadovat posudky především od nich. Tato pracoviště jsou zapsána ve zvláštních seznamech.

Pokud není možno opatřit posudek specializovaného pracoviště, vyžadují státní orgány posudky od jmenovaných znalců, zapsaných v seznamech u krajských soudů. Ve výjimečných, zvláště obtížných případech, vyžadujících zvláštního vědeckého posouzení, mohou státní orgány požádat vědecké ústavy, vysoké školy a instituce, aby podaly posudek. Tyto instituce se rovněž vedou v seznamech, vedeny ministerstvem spravedlnosti.

6.1.1 Jmenování znalců

Jmenování znalců do funkce provádí ministr spravedlnosti nebo předseda krajského (v Praze městského) soudu podle místa bydliště znalce.

Ke jmenování znalců dochází na základě výběru mezi osobami které splňují podmínky pro jmenování. Návrhy mohou podat státní orgány, vědecké instituce a vysoké školy. Jmenován může být i ten, kdo sám o jmenování požádá. Pro každý obor přitom má být jmenováno tolik znalců, aby bez neúměrného zatěžování stačili krýt potřebu posudků.

Podmínky ke jmenování stanovuje soud čtyři [2]:

1. české státní občanství,
2. potřebné znalosti a zkušenosti v oboru,
3. osobní vlastnosti takové, aby dávaly předpoklad řádného výkonu znalecké činnosti,
4. souhlas uchazeče se jmenováním.

Splní-li uchazeč požadované podmínky a je-li v daném místě potřeba znalce jeho oboru, proběhne vlastní jmenování, a to složením znaleckého slibu a převzetím jmenovací listiny. Znalec zároveň obdrží potvrzení, opravňující k objednávce a převzetí znalecké pečeti. Znalec je dále seznámen se zněním znalecké doložky, která se uvádí vždy na konci znaleckého posudku . podle směrnic její text by měl být následující:

Znalecká doložka

Znalecký posudek jsem podal jako znalec jmenovaný rozhodnutím (ministra spravedlnosti – předsedy krajského – městského soudu v .....) ze dne....čj.....pro základní obor.....odvětví.....(specializace.....).

Znalecký úkon je zapsán pod poř. č.....-...../.....znaleckého deníku. Znalečné a náhradu nákladů (náhradu mzdy) účtuji podle připojené likvidace (na základě dokladů č.....).

V.....dne.....

podpis znalce

Vypsané jméno s tituly [2]

Dále znalec obdrží znalecký deník, do něhož podle návodu zapisuje všechny znalecké posudky. Znalci taky obdrží průkaz znalce, v němž je vyznačen rozsah znaleckého oprávnění.

Po jmenování je znalec zapsán do seznamu znalců. Tyto seznamy, jež jsou veřejně přístupné, vede krajský soud a centrálně i ministerstvo spravedlnosti. Seznamy jsou členěny podle oborů a odvětví. Seznam je také veřejně přístupný na webové adrese www.justice.cz.

6.1.2 Určení znalce k podání posudku

Znalce v řízení ustanoví státní orgán, který mu vymezí úkol, podle okolností také formou otázek tak, aby se znalec zabýval jen skutečnostmi, k jejichž posouzení je třeba jeho odborných znalostí. Státní orgán taky určí znalci lhůtu, ve které má posudek podat. Je nutné se znalcem projednat zda může ve stanovené lhůtě posudek vyhotovit. Také je třeba znalci oznámit v kolika vyhotovení má posudek být.

Pokud se jedná o posudek požadovaný občanem nebo organizací, musí být znalci sdělen právní úkon, pro který je posudek vyžádán, protože to vyžaduje zákon o znalcích.

Trestní řád stanoví:

Oddíl čtvrtý: Znalci

Přibrání znalce

§ 105

(1) Je-li k objasnění skutečnosti důležité pro trestní řízení třeba odborných znalostí, vyžádá orgán činný v trestním řízení a v řízení před soudem předseda senátu o přibrání znalce. Místo přibrání znalce je možno se spokojit v jednoduchých případech s potvrzením nebo odborným vyjádřením příslušného orgánu, o jehož správnosti nejsou pochybnosti. Státní orgán předloží orgánům činným v trestním řízení odborné vyjádření bez úplaty.

(2) Jestliže jde o objasnění skutečnosti zvláště důležité, je třeba přibrat znalce dva. Dva znalce je třeba přibrat vždy, jde-li o prohlídku a pitvu mrtvoly (§ 115). K prohlídce a pitvě mrtvoly nesmí být přibrán jako znalec ten lékař, který zemřelého ošetřoval pro nemoc, která smrti bezprostředně předcházela.

(3) Proti rozhodnutí o přibrání znalce je přípustná stížnost.

§ 106

Znalec musí být v předvolání upozorněn na následky nedostavení (§ 66) a na povinnost bez odkladu oznámit skutečnosti, pro které by byl vyloučen nebo které mu jinak brání být ve věci činný jako znalec. Znalec musí být též poučen o významu znaleckého posudku z hlediska obecného zájmu a o trestních následcích křivé výpovědi a vědomě nepravdivého znaleckého posudku; to se vztahuje i na znalce, který podal posudek na základě žádosti některé strany podle § 89 odst. 2.

§ 107 Příprava posudku

(1) Znalci, který je pověřen úkonem, se poskytnou potřebná vysvětlení ze spisů a vymezí se jeho úkoly. Přitom je třeba dbát toho, že znalci nepřísluší provádět hodnocení důkazů a řešit právní otázky. Je-li toho k podání posudku třeba, dovolí se znalci nahlédnout do spisů nebo se mu spisy zapůjčí. Může mu být též dovoleno, aby byl přítomen při výslechu obviněného a svědků a aby jim kladl otázky vztahující se na předmět znaleckého vyšetřování. V odůvodněných případech se znalci umožní, aby se zúčastnil provedení i jiného úkonu trestního řízení, pokud takový úkon má význam pro vypracování znaleckého posudku. Znalec může též navrhnout, aby byly jinými důkazy napřed objasněny okolnosti potřebné k podání posudku.

(2) Znalci se zpravidla uloží, aby posudek vypracoval písemně. Posudek se doručuje též obhájci, a to na náklady obhajoby.

§ 108 Výslech znalce

(1) Vypracoval-li znalec posudek písemně, stačí, aby se při výslechu naň odvolal a jej stvrdil. Nebyl-li posudek vypracován písemně, nadiktuje jej znalec při výslechu do protokolu.

(2) Bylo-li přibráno více znalců, kteří dospěli po vzájemné poradě k souhlasným závěrům, podá za všechny posudek ten z nich, jehož sami k tomu určili; různí-li se závěry znalců, je třeba vyslechnout každého zvlášť.

(3) V přípravném řízení lze od výslechu znalce upustit, nemá-li policejní orgán ani státní zástupce o spolehlivosti a úplnosti písemně podaného znaleckého posudku pochybnosti.

§ 109 Vady posudku

Je-li pochybnost o správnosti posudku nebo je-li posudek nejasný nebo neúplný, je nutné požádat znalce o vysvětlení. Kdyby to nevedlo k výsledku, přibere se znalec jiný.

§ 110 Posudek ústavu

(1) Ve výjimečných, zvlášť obtížných případech, vyžadujících zvláštního vědeckého posouzení, může policejní orgán nebo státní zástupce a v řízení před soudem předseda senátu přibrat státní orgán, vědecký ústav, vysokou školu nebo instituci specializovanou na znaleckou činnost k podání znaleckého posudku nebo přezkoumání posudku podaného znalcem.

(2) Státní orgán nebo státní ústav podá posudek písemně. V němž označí osobu, která posudek vypracovala a může být v případě potřeby jako znalec slyšena. Jde-li o případ, v němž by bylo třeba přibrat znalce dva, uvede státní orgán nebo státní ústav v posudku dvě takové osoby.

(3) Proti rozhodnutí podle odstavce 1 je přípustná stížnost.

§ 111 Použití zvláštních předpisů o znalcích

(1) O ustanovení znalce, o způsobilosti k této funkci a o vyloučení z ní, o právu odeprít provedení znaleckého úkonu, o slibu a o připomenutí povinností před provedením znaleckého úkonu, jakož i o náhradě hotových výloh a o odměně za znalecký úkon (znalečné) platí zvláštní předpisy.

(2) Výši znalečného určí ten, kdo znalce přibral, a v řízení před soudem předseda senátu bez zbytečného odkladu, nejpozději do dvou měsíců od vyúčtování znalečného. Nesouhlasí-li ten, kdo znalce přibral, s výší vyúčtovaného znalečného, rozhodne usnesením. Proti rozhodnutí je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek.

(3) Znalečné je třeba uhradit bez zbytečného odkladu po jeho přiznání, nejpozději do 30 dnů.

Zákon stanoví, že znalec nesmí podat posudek, pokud by mohla vzniknout pochybnost o jeho nepodjatosti pro jeho poměr k věci, k orgánům provádějícím řízení, k účastníkům nebo jejich zástupcům.

Znalec může odepřít podání posudku, a to obdobně jako svědek, v případě, že by byl přímým příbuzným a potom tehdy, pokud by znaleckým posudkem způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě nebo osobám v poměru rodinném.

Pro vypracování znaleckého posudku obdrží znalec podklady, které někdy nebývají dostačující a znalec je nucen navrhnout jejich doplnění. Může nastat situace, kdy podklady jsou dostačující, ale technicky nejsou přijatelné.

Může jít o technickou nepřijatelnost z několika příčin:

1. nepřijatelnost z hlediska souladu se skutečností- rozměry vozidla,
2. nepřijatelnost podkladů navzájem- v protokolu je napsáno, že nebyly žádné brzdné stopy, ale na snímcích jsou zřetelné,
3. nepřijatelnost pro rozpor s přírodními zákony- svědek vypovídá, že vozidlo jelo rychlostí alespoň 100 km/h a brzdné stopy jsou jen 15 metrů z čehož vyplývá, že jeho rychlost byla nejvýše 57 km/h [2].

Nedílnou součástí fáze zkoumání přijatelnosti podkladů je shlednutí místa znalcem. Zde si znalec ověří soulad podkladů se skutečností.

6.2 Účast znalce na místě nehody

Zásadní rozpor a nejednotnost panuje v otázce účasti znalce na místě dopravní nehody při ohledání místa dopravní nehody a rozsahu jeho kompetencí při tomto úkonu[18].

Podle § 113 odst. 1 trestního řádu, věta druhá: „K ohledání se zpravidla přibere znalec.“ Účast znalce při ohledání místa dopravní nehody je žádoucí zejména u závažných a rozsáhlých dopravních nehod. Znalec na místě nehody je důležitý vždy, když je ze strany účastníků nehody uplatňována jako příčina nehody technická závada. Účast znalce při ohledání místa nehody z důvodů nejednoznačnosti příčiny a průběhu dopravní nehody nebo rozpornosti výpovědí účastníků nehody je již problematická. Znalecké řešení naznačených otázek by již mělo být v rámci znaleckého zkoumání, tedy poté, co je znalec orgánem činným v trestním řízení přibrán a je mu vymezena kompetence v rámci řešené dopravní nehody, v rámci probíhajícího trestního řízení[18].

Když znalec potřebuje ke znaleckému zkoumání a k podání znaleckého posudku provést důkaz ohledáním místa činu nebo věci, je povinen o provedení tohoto procesního úkonu požádat orgán činný v trestním řízení (§ 107 trestního řádu), který má povinnost takový úkon provést za dodržení všech procesních ustanovení trestního řádu. Jde totiž o to, že provedení řady procesních úkonů, včetně ohledání místa činu nebo věci, má právo účastnit se např. obviněný a jeho právní zástupce. Úkonu se mohou zúčastnit i ostatní subjekty trestního řízení, které o provedení úkonu musí orgán činný v trestním řízení vyrozumět [18].

Při ohledání prováděného orgánem činným v trestním řízení však není prováděno detailní ohledání v technickém slova smyslu, tzn. nejsou posuzovány a zkoumány např. jednotlivé agregáty vozidla apod., tj. není prováděna taková prohlídka vozidla, která vyžaduje odborné technické znalosti. Pokud se taková potřeba prohlídky, která vyžaduje odborné technické znalosti, vyskytne, přibere se k ohledání znalec, ne však podle § 105 trestního řádu (i když ani takový postup není trestním řádem vyloučen, pokud by se dal označit jako úkon neodkladný nebo neopakovatelný), ale podle § 113 trestního řádu.

Smysl účasti znalce při ohledání podle § 113 trestního řádu tedy je usměrňovat a radit orgánu činnému v trestním řízení, který provádí ohledání, jakým způsobem a v jakém rozsahu má být místo činu z technického hlediska dokumentováno, které stopy a věci z místa dopravní nehody je potřebné zajistit a jakým způsobem pro potřeby znaleckého

zkoumání, případně dílčí úkony na místě činu v rámci ohledání vyžadující odborné znalosti provést za účasti ohledávajícího orgánu činného v trestním řízení.

Nelze však vyloučit případy, kdy i v rámci ohledání je nutné provést podrobnou technickou prohlídku vozidla, která bude součástí nálezu pro vypracování posudku znalcem. Takovou prohlídku vozidla již nelze označit a ani považovat za ohledání ve smyslu § 113 trestního řádu a neměla by být ani součástí ohledání místa činu. Tento postup však považuji za výjimečný a nikoliv standardní.

Při hodnocení otázky účasti znalce na místě dopravní nehody a s tím souvisejícím přibíráním znalců před zahájením trestního stíhání je však opomíjen nesporný fakt, že seznámení znalce (ale i kteréhokoli orgánu činného v trestním řízení) s místem dopravní nehody na vlastní oči (in natura) je nenahraditelným informačním zdrojem. Daleko snáz si přece dokážeme představit objektivní obraz místa, které je předmětem jakéhokoli hodnocení včetně (nebo tím spíše) znaleckého zkoumání [18].

Současná právní praxe při hodnocení znaleckých posudků z oboru silniční dopravy klade důraz na informace zprostředkované z písemných materiálů vyhotovených orgány činnými v trestním řízení, zpravidla policejním orgánem. Tyto materiály předkládané znalcům trpí, jak prokazuje praxe, řadou nedostatků a nepřesností včetně těch, které souvisí s neznalostí techniky měření a dalších odborných znalostí. I relativně malá nepřesnost při měření na místě dopravní nehody může mít ve znaleckém posuzování zásadní význam. Nepřesnosti, kterých se policejní orgány na místě dopravní nehody dopouštějí, však jsou řádově daleko větší, než jsou centimetry či malé úhly. To ostatně prokazují i soudní znalci ve svých četných znaleckých posudcích, kdy tyto nedostatky policejních orgánů nahrazují vlastními měřeními místa nehody.

Je skutečně nezbytně nutné, aby znalec žádal orgán činný v trestním řízení o doplnění ohledání místa dopravní nehody a upřesnění např. situování křižovatky v prostoru, upřesnění situování a možného vběhnutí do vozovky.

6.2.1 Přibrání znalce jako neodkladný nebo neopakovatelný úkon

V trestním řízení nejsou zvláštností případy, kdy k zahájení trestního stíhání sdělením obvinění konkrétní osobě je nezbytně nutné přibrat znalce, aby podal znalecký posudek. Tento postup je však v trestním řízení možný jen v případech, kdy se jedná o neodkladný nebo neopakovatelný úkon.

Neodkladným úkonem je takový úkon, který vzhledem k nebezpečí jeho zmaření, zničení nebo ztráty nesnese z hlediska účelu trestního řízení odkladu na dobu, než bude zahájeno trestní stíhání. Neopakovatelný úkon je takový, který nebude možno před soudem provést. Neopakovatelný úkon je takový, který nebude možno před soudem provést.

Je nutné si uvědomit, že neodkladnost či neopakovatelnost úkonu je posuzována zpravidla soudem ex post, tedy se značným časovým odstupem po realizaci takového postupu, kdy spis obsahuje řadu jiných důkazů provedených po přibrání znalce a v kontextu s těmito důkazy se neodkladnost či neopakovatelnost úkonu vytrácí.

Je potřebné uvést, že neodkladnost či neopakovatelnost úkonu se neváže jenom na bezprostřednost po spáchání trestného činu. Nutnost neodkladného či neopakovatelného provedení úkonu může vyvstat kdykoli a to i po dlouhé době od spáchání skutku, třeba proto, že dodatečně nastane situace, která ohrožuje další existenci důkazu, nebo proto, že se orgán činný v trestním řízení o takovém ohrožení dozvěděl dodatečně.

Výjimečnost přibrání znalce před zahájením trestního stíhání s odkazem na neodkladnost nebo neopakovatelnost tohoto úkonu je tehdy, když jde o takovou situaci, při které hrozí nebezpečí zničení nebo ztráty věcných důkazů, které mají být předmětem znaleckého zkoumání. U dopravních nehod si můžeme představit takové nebezpečí například u nehod na pozemních komunikacích, kde v době nehody jsou prováděny stavební úpravy a poměry na místě nehody jsou důležité pro znalecké zkoumání. Prováděnými úpravami pozemní komunikace hrozí nenávratná změna situace. Jedině v případech, kdy hrozí ztráta nebo zničení potřebných informací, lze přibrání znalce před zahájením trestního stíhání akceptovat jako neodkladný úkon. Taková neodkladnost musí být orgánem činným v trestním řízení uvedena v rozhodnutí o přibrání znalce.

6.2.2 Limity mezi právním a technickým posuzováním

Stanovení limit mezi právním a technickým posuzováním dopravní nehody, a tím i mezi procesním dokazováním a činností znalce, velmi úzce souvisí s otázkou účasti znalce na místě činu. Stanovení těchto limit je v řadě případů velmi obtížné a skýtá možnost subjektivismu v posuzování, zda se již jedná o posuzování právní otázky, nebo zda jde ještě stále o znalecký úkon. Jedná se o záležitost nejen používaného pojmosloví, ale i o technický výklad řady ustanovení zákona o provozu na pozemních komunikacích. Některá

ustanovení zákona o provozu na pozemních komunikacích totiž potřebují k právnímu výkladu i výklad technický a ten lze ve své podstatě označit za technickou analýzu nehodového děje a jednotlivých prvků události.

Jen po důkladné technické analýze nehodového děje je totiž možné rozhodnout zda musel účastník provozu náhle změnit směr a rychlost jízdy, zda byl omezen, ohrožen a do jaké míry, zda dal správně přednost v jízdě apod. Je třeba si uvědomit, že mnohé otázky, které jsou spojeny s porušením pravidel, jsou natolik zjevné a pochopitelné, že jejich řešení nevyžaduje žádné speciální odborné znalosti. Avšak vedle těchto existují velmi složité technické normy a řešení jejich správné nebo chybné aplikace bez posouzení a závěrů znalce je nemožné.

Východiska pro hodnocení právního a technického posuzování věci:

1. předmětem znaleckého zkoumání nemohou být jednotlivá ustanovení pravidel provozu na pozemních komunikacích, ale jednání konkrétní osoby v silničním provozu, jakým způsobem a do jaké míry se na jednání osoby podílely objektivní či subjektivní faktory,
2. znalec zkoumá ne sama pravidla, ale jednání osoby a následky tohoto jednání z technického hlediska,
3. závěr znalce neřeší otázku porušení pravidel, ale to, zda důsledky jednání osoby odpovídají nebo neodpovídají určitým konkrétním podmínkám daným pravidly[18].

K provedení technické expertizy jsou často kladeny otázky k příčině události nebo k tomu, zda příčinou události byla nepozornost, únava či ospalost osoby řídící dopravní prostředek. Tyto otázky nespádají do kompetence soudních znalců; musí být řešeny orgány činnými v trestním řízení na základě zhodnocení celého souhrnu důkazů v konkrétní věci. Znalci by se neměla klást otázka o obecných příčinách události, ale otázky ke zjištění technické příčiny události, zjištění technické závady jednotlivých zařízení nebo součástí dopravního prostředku nebo jiných technických zařízení, doby vzniku a rozsahu jejich poškození a vlivu na jízdní vlastnosti dopravního prostředku apod. K řešení těchto otázek jsou právě potřebné odborné technické znalosti experta, zkoumání jednotlivých částí technických prostředků, provedení různých výpočtů, počítačových modelací apod.

6.2.3 Limity mezi vyšetřovacím a technickým experimentem

Předmětem sporů je často otázka limit mezi vyšetřovacím a technickým experimentem. Jako výchozí úvahy k řešení tohoto problému je nutno použít teze vyslovené při řešení vztahu ohledání a technické prohlídky. Vyšetřovací experiment je řazen do kategorie procesního úkonu - ohledání podle § 113 trestního řádu. Teprve novela trestního řádu vyšetřovací experiment zařadila mezi samostatné důkazní prostředky.

Při řešení znaleckých posudků z problematiky silničních dopravních nehod se často vyskytují případy, při kterých je konstatováno, že získané podklady od policejních orgánů jsou pro podání znaleckého posudku nedostačující. Tuto situaci je možné vyřešit provedením vyšetřovacího nebo technického experimentu. Ve své podstatě, taktice, rozsahu a způsobu provedení jde v řadě případů o identické úkony, z právního hlediska však jde o úkony zcela odlišné co do významu v trestním řízení [18]. Rozdílnosti můžeme charakterizovat následovně:

1. technický experiment provádí znalec sám, aniž by byla nutná účast orgánu činného v trestním řízení, jako součást znaleckého zkoumání. Vyšetřovací experiment je možné provést teprve poté, co jsou účastníci experimentu řádně poučeni podle svého procesního postavení, tedy jako obviněný, svědek, v případě, že je na místě přítomen znalec, musí předcházet poučení podle § 106 trestního řádu,
2. vyšetřovacímu experimentu je zpravidla znalec přítomen a má možnost do jeho průběhu zasahovat. Technický experiment provádí znalec sám, bez účasti orgánu činného v trestním řízení,
3. vyšetřovací pokus musí být proveden v souladu s trestním řádem, tj. musí být o něm vyrozuměny strany trestního řízení i další účastníci trestního řízení. U technického experimentu tato povinnost není,
4. o vyšetřovacím experimentu musí být pořízen protokol v souladu s požadavky trestního řádu (§ 113 odst. 2 a v přiměřeném rozsahu i podle § 55 trestního řádu), o technickém experimentu tento druh protokolace není vyžadován. Technický experiment je dílčím úkonem znaleckého zkoumání a jako takový musí být zahrnut do nálezu znaleckého posudku,

5. zatímco vyšetřovací experiment je důkazním prostředkem a výsledek experimentu má hodnotu důkazu, technický experiment takovou povahu nemá, neboť je součástí znaleckého zkoumání. Důkazní význam má až samotný znalecký posudek, zpracovaný mimo jiné i na základě výsledků technického experimentu [18].

Znalec pro zpracování znaleckého posudku musí posoudit pevnost materiálu, proto provede příslušné technické úkony sám. Bylo by nelogické, aby vyžadoval k takovému znalecko-technickému úkonu souhlas orgánu činného v trestním řízení. Jestliže však bude zapotřebí pro znalecké zkoumání zjistit, jaké byly výhledové poměry v daném místě a čase, lze tak učinit pouze vyšetřovacím experimentem, neboť k provedení tohoto úkonu je nezbytně nutné, aby se jej účastnily osoby, jejichž výhledové možnosti jsou předmětem experimentálního zkoumání.

Podle nynější právní úpravy může znalec sám zkoumat a dokumentovat úkony znaleckého zkoumání, které jsou v rozsahu jeho znaleckého oprávnění. Znalec ovšem není oprávněn provádět úkony trestního řízení, a proto je mylná interpretace znalců, když tvrdí, že stejně jako soudní lékař provádí sám a sám dokumentuje pitvu, může znalec provádět a dokumentovat úkony z pohledu znalce technické. Řada těchto „technických úkonů“ však má i procesní význam a charakter. Jde předně o všechny úkony, které se bezprostředně týkají účastníků trestního řízení a povinností orgánu činného v trestním řízení vyrozumět tyto osoby o provedení úkonu, poučit je v případě účasti na úkonu a s povinností sepsat protokol.

Můžeme tedy konstatovat, že:

- technický experiment se vztahuje na činnosti související se znaleckým posudkem v rozsahu možností znalce,
- za technický experiment nelze považovat úkony prováděné s účastníky nehody, nebo prováděné na místě nehody bez účasti orgánu činného v trestním řízení a účastníků nehody,
- za technický experiment v rámci uvedeného vymezení lze považovat všechny úkony související se znaleckým zkoumáním a oprávněním znalce prováděné v technických a znaleckých ústavech, laboratořích a dalších pracovištích,

- za technický experiment jsou považovány takové postupy, k jejichž vykonání jsou potřebné speciální, odborné znalosti,
- za technický experiment lze považovat všechny ty úkony znalce v rámci znaleckého posudku, u kterých je zaručena jednoznačnost provedení a opakovatelnost,
- znalec je tedy oprávněn v rámci technického experimentu a technické prohlídky po ohledání místa dopravní nehody a věci např.:
  - provést geodetické zaměření místa dopravní nehody,
  - změřit podélný a příčný sklon vozovky,
  - zjistit geometrický tvar vozovky a jejího okolí,
  - změřit adhezní vlastnosti vozovky a vozidla,
  - ověřit akcelerační a decelerační schopnosti vozidla,
  - ověřit dosažitelnost dostředivého zrychlení vozidla,
  - provést technickou prohlídku vozidla,
  - provést bezdemontážní diagnostiku,
  - provést demontáž a potřebné proměření parametrů agregátů, segmentů a částí vozidla,
  - ověřit průjezdnost zatáčky a další [18].

Znalec je do jisté míry „pasivním subjektem trestního řízení“, protože bez vědomí a v některých případech bez účasti orgánu činného v trestním řízení nemůže provést žádný úkon, který by mohl mít charakter důkazního prostředku. Tak tomu samozřejmě není, protože znalec musí vystupovat ve znaleckém zkoumání aktivně, musí využít v plném rozsahu své kompetence, odborné znalosti a nesmí se bát vyžadovat na orgánu činném v trestním řízení informace potřebné pro znalecké zkoumání. Při své znalecké činnosti však nemůže znalec zacházet za své znalecké kompetence a nahrazovat orgán činný v trestním řízení. Jakékoliv překročení kompetencí vede totiž k vadnému trestnímu řízení.

6.2.4 Další oprávnění znalce v trestním řízení

K podání objektivního znaleckého posudku je nutné, aby orgány činné v trestním řízení znalci poskytly součinnost spočívající v informacích o skutku, k jehož objasnění je nutné vyžádat znalecký posudek. Poskytnutí součinnosti znalcům při přípravě znaleckého posudku je zákonný požadavek vyjádřený v ustanovení § 107 trestního řádu. Tato součinnost je v uvedeném ustanovení vyjádřena slovy: „Znalci, který je pověřen úkonem, se poskytnou potřebná vysvětlení ze spisů a vymezí se jeho úkoly... Je-li toho k podání posudku třeba, dovolí se znalci nahlédnout do spisů nebo se mu spisy zapůjčí. Může mu být též dovoleno, aby byl přítomen při výslechu obviněného a svědků a aby jim kladl otázky vztahující se k předmětu znaleckého zkoumání. Znalec může též navrhnout, aby byly jinými důkazy napřed objasněny okolnosti potřebné k podání posudku.“[18]

Co uvedený zákonný požadavek součinnosti znamená v praxi? Znalcům od začátku jejich přibrání k podání znaleckého posudku poskytují orgány činné v trestním řízení spisové materiály. Většinou jsou s nimi konzultovány otázky, na které by měli ve znaleckém posudku odpovědět. Podle požadavků znalců jsou zváni k rozhodujícím výslechům a dalším procesním úkonům. Nejvíce je účast znalců zřejmá právě u dopravních nehod nebo jiných mimořádných událostí, kde jsou za přítomnosti znalců prováděny vyšetřovací experimenty, rekonstrukce i další zásadní procesní úkony. Při mnoha složitých případech jsou znalci zváni přímo na místo činu, aby byli nápomocni orgánu činnému v trestním řízení svými radami při ohledání místa činu.

Lze konstatovat, že v zájmu objektivního a rychlého objasnění kriminálního deliktu je znalcům zpravidla poskytována ze strany orgánů činných v trestním řízení maximální součinnost.

K rozhodujícím dokumentům nezbytným pro znalecké zkoumání patří výsledky ohledání místa dopravní nehody. Jejich zajištění a zpracování je potřebné věnovat maximální pozornost. U dopravních nehod jde zpravidla o nejdůležitější a nejobjektivnější důkazní prostředek, na jehož kvalitě závisí i výsledek znaleckého zkoumání, jeho jednoznačnost a šíře mezí technicky přijatelných závěrů a odpovědí vyslovených soudním znalcem. Špatně provedené ohledání místa dopravní nehody nebo nedbale provedená dokumentace jsou v trestním řízení vážné chyby, které zpravidla nelze odstranit jinými důkazními prostředky a vedou obvykle k náročným znaleckým zkoumáním s

nejednoznačnými závěry. V těchto případech jsou znalci podávána alternativní stanoviska k průběhu i příčinám dopravní nehody [18].

Orgán činný v trestním řízení musí poskytnout znalci ke zpracování znaleckého posudku nejméně tyto podklady:

- rozhodnutí (opatření) o přibrání znalce,
- vymezení otázek a úkolů znalce pro znalecké zkoumání v konkrétně určené věci,
- poučení znalce,
- vyjádření všech účastníků nehody a rozhodujících svědků nehody,
- protokol o ohledání místa dopravní nehody,
- fotodokumentaci,
- plánek místa nehody,
- protokoly o ohledání všech objektů souvisejících s dopravní nehodou,
- zajištěné stopy a věci související se znaleckým zkoumáním,
- další materiály podle požadavku znalce.

6.3 Stopy dopravních silničních nehod důležité pro posouzení znalci při odhalování pojistných podvodů

Stopami se rozumějí změny, nové vlastnosti a nové totožnosti, vzniklé ve spojitosti s trestným činem, které lze zjistit a zajistit současnými kriminalistickými prostředky, jejichž minimální doba trvání se rovná době, která uplyne od doby jejich vzniku do doby jejich zajištění, a které mají význam pro zjištění okolností, důležitých pro trestní řízení.

Základní dělení stop (podle charakteru nositele informace) ve vztahu k dopravním nehodám můžeme rozdělit do tří skupin:

1. Stopy materiální jsou stopy hmotné, které vznikají odrazem události v materiálním prostředí a dělíme je :

- **stopy na pozemních komunikacích**, které jsou tvořeny volně se otáčejícími nebrzděnými či neblokujícími koly dopravních prostředků - jedná se o stopy jízdy

dopravního prostředku. Velkou vypovídací hodnotu mají na zasněžených, zablácených, vlivem horka měkkých površích komunikací, naopak fakticky nezjistitelné jsou na komunikacích tvořených dlažebními či betonovými kostkami. Podle rozchodu kol, markantů pneumatik, poškození ráfků lze určit konkrétní vozidlo.

- *brzdné stopy* jsou tvořeny pohybem dopravního prostředku na komunikaci, který je brzděn, ale kola se ještě setrvačností otáčejí. Vlivem gravitace, odstředivých sil a hmotnosti dopravního prostředku dochází k deformacím pneumatiky a dezénu, otisk dezénu je zkreslený. Decelací a hmotností vozidla dochází k vytváření výraznějších a hlubších stop na určitých druzích komunikací.
- *blokovací stopy* jsou vytvářeny koly, která se již neotáčí. Na komunikaci je snadno určíme podle výrazného souvislého pruhu způsobeného extrémním otěrem pneumatiky nebo pohybem po zasněžené, namrzlé pozemní komunikaci, nebo výraznými hlubokými stopami v měkkém povrchu komunikace. Tyto stopy mají významnou vypovídací hodnotu pro zpětný výpočet rychlosti vozidla, přičemž musíme ještě připočítat další faktory (stav, povrch, sklon komunikace, stav pneumatik, účinnost brzd, hmotnost nákladu).
- *stopy smyku vozidla* vznikají vychýlením vozidla do strany při nepřiměřeně rychlé jízdě vpřed. Dochází k nim při jízdě v zatáčkách, při prudkém otočení volantu, při prudkém brzdění na kluzkém povrchu, najetím na olejovou skvrnu na komunikaci, při sjetém dezénu pneumatiky, u podhuštěných nebo přehuštěných pneumatik. Mohou také vzniknout jako reakce vozidla po dopravní nehodě (vozidlo se může po střetu vlivem odstředivé síly smykově posunout).
- *stopy dření, vlečení, rýhy* jsou vytvářeny pohybujícími se tvrdými masivními předměty nebo částmi různých předmětů s větší kinetickou energií při kontaktu s pozemní komunikací, jinými předměty či pevnými překážkami, což je u dopravních nehod dosti časté.
- *stopy provozních kapalin* (např. chladicí, brzdové kapaliny) mohou identifikovat průběh drah jednotlivých vozidel po nárazu nebo zjistit příčinu dopravní nehody (únik brzdové kapaliny z poškozené pryžové hadičky).

- *stopy biologické, stopy obuvi, stopy oblečení* se vyskytují při střetech s chodcem nebo cyklistou a mohou zjistit přesné místo střetu nebo místo nárazu chodce do vozidla.
- **stopy na zúčastněných dopravních prostředcích** se mohou vyskytovat z vnějšku podle intenzity střetu a druhu jako škrábance, odřeniny, deformace až destrukce části nebo i celého dopravního prostředku, uvnitř vozidel mohou vzniknout stopy po utržení sedaček, po deformaci přístrojové desky, volantu, užitím bezpečnostních pasů a aktivaci airbagů. . S ohledem na skutečnost, že při dopravní nehodě může být místo střetu daleko méně poškozené než následná poškození, způsobená vlivem odstředivých sil, musíme zjišťovat:
  - zda jde o stopy vzniklé v příčinné souvislosti s dopravní nehodou
  - mechanismus vzniku škody
  - zda existuje a kde se případně nachází protistopa

Uvedené stopy společně se stopami zanechanými na vozovce umožňují zpravidla určení místa střetu dopravních prostředků a vymezení průběhu dopravní nehody. Od počátku je poté možné zjistit orientačně rychlost dopravních prostředků, podle následků na dopravních prostředcích a jejich rozmístění lze uvažovat i o případném zavinění účastníků dopravní nehody[3].

- **stopy na objektech mimo komunikaci** se vyskytují při sjetí či odmrštění dopravního prostředku mimo vozovku. Jedná se o stopy na domech, plotech, stromech, zábradlích, billboardech, sloupech, polích ap. Vedle vozidlem zanechaných stop mohou také vzniknout nové stopy na samotném dopravním prostředku, které získal střetem.

2.Paměťové stopy účastníků dopravních nehod na pozemních komunikacích jsou velmi významné jak pro určení mechanismu vzniku dopravní nehody, tak i pro posouzení otázky zavinění. Jsou důležité pro zjištění existence vlastní nehody, ale také často i pro zjištění dějů těsně před nehodou a po nehodě.

3.Materiální stopy a paměťové stopy (komplexní stopy) jsou novým, specifickým druhem stop. Vznikají jako důsledek stále technicky dokonalejších dopravních prostředků, které jsou vybavovány elektronickými systémy řízení motorové jednotky a přístrojové desky, které optimalizují chod jednotlivých agregátů a systémů vozidla, optimalizují a také

průběžně kontrolují nastavení jednotlivých agregátů a systémů ovládání vozidla. Informace o optimálním nastavení jsou naprogramovány v řídicí jednotce motoru, případně řídicí jednotce přístrojové desky, a tyto jsou průběžně porovnávány v jednotlivých režimech jízdy. Informace se mohou promítnout do stop paměťových, řidič registruje závadu, ale neví, jak postupovat, protože návod k obsluze vozidla přesně a důsledně nenastudoval. Nebo spolujezdec vnímá varovnou signalizaci na přístrojové desce, ale řidič dále pokračuje v jízdě, jednak proto, že neví jak postupovat, nebo přímo prohlásí, že se nic neděje, a jede se dále. Také se promítají do stop materiálních. Materiální stopy jsou uloženy v elektronických obvodech jednotlivých komponentů, změna proudové nebo napěťové hodnoty v důsledku zapojení nebo vyřazení jednotlivých dílčích součástí vede k porovnání nových hodnot se zaprogramovanými informacemi v řídicí jednotce a následné indikaci nerovnovážného stavu. Je důležité, že ke zjištění materiálních stop v paměti řídicí jednotky je zapotřebí odborných znalostí a příslušného přístrojového vybavení.

6.4 Spolupráce znalců s pojišťovnami

Pojišťovny při podezření, že je páčán trestný čin pojistný podvod podá příslušnému orgánu činném v trestním řízení oznámení, na základě kterého musí prověřit možnost spáchání pojistné události. Součástí trestního oznámení jsou další doklady a to:

- fotodokumentace místa nehody a zúčastněných vozidel,
- zápis o poškození motorového vozidla od oznamovatele,
- faktury a kalkulace pojišťovny a jejího likvidačního oddělení,
- znalecký posudek.

Pojišťovny mají buď svého soudního znalce nebo si najímají externího, s kterým spolupracují. Soudnímu znalci předávají případ, kdy se vyskytne skutečnost, že by mohlo jít o pojistný podvod. Nejdříve se případem zabývají likvidátoři a po jejich zhodnocení se případ předá znalci. Případní pachatelé nepřijdou vůbec do styku s likvidátory ani se znalci, proto odpadá jejich možná spolupráce při páčání trestného činu pojistný podvod. Znalec vypracuje posudek a ten předá pojišťovně, která podle tohoto posudku buď předá případ příslušnému orgánu činném v trestním řízení nebo vyplatí pojistné plnění.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

7 PŘÍKLAD VYŠETŘOVÁNÍ TRESTNÉHO ČINU POJISTNÝ PODVOD V PRAXI

7.1 Popis případu

Pojišťovna podala trestní oznámení a žádost o prověření pojistné události, která se odehrála mezi dvěma vozy Chevrolet Corvette a Škoda Fabia. Při dopravní nehodě šlo o nezvládnutí řízení vozidla Chevrolet Corvette a následnému naražení do svodidel. Majitel neměl havarijní pojištění a uvádí, že musel strhnout řízení, protože mu tam vjelo vozidlo Škoda Fabia.

Pojišťovna podezřívá oznamovatele ze spáchání trestného činu pojistný podvod, protože podle jejich šetření nezákonně požaduje pojistné plnění ve výši 601.700,- Kč.

Příslušný orgán činný v trestním řízení obdržel toto oznámení, na základě kterého má prověřit možnost spáchání pojistné události.

7.2 Postup vyšetřování příslušného policejního orgánu

7.2.1 Přijetí trestního oznámení od poškozeného

Orgán v trestním řízení, v tomto případě Služba kriminální policie a vyšetřování, přijme trestní oznámení od pojišťovny. Jeho přijetím na sebe přebírá povinnost prověřit podezřelou skutečnost a výsledky šetření odevzdat státnímu zástupci, osobě, která zastupuje poškozenou stranu a podezřelému a jeho obhájci.

Trestní oznámení vystavuje pojišťovna v případě, že při likvidaci pojistné události nastanou pochybnosti a dalším prošetřováním se zjistí, že se může jednat o trestný čin pojistný podvod.

Vzor trestního oznámení pojišťovny

Česká pojišťovna, a.s.

Generální ředitelství

Oddělení interního auditu a kontroly

Praha 1, Spálená 75/16

Vyřizuje: Ing. Jaroslav Veselý

Telefon: 602 000 111

Centrála: 602 333 414

Fax: 252 343 111

E-mail: jaroslav.vesely@pojistovna.cz

Datum: 20.8.2006

Registrační číslo šetření: 200111006/2100

Pojistná událost číslo: 200111006

Datum vzniku: 15.5.2006

Datum hlášení: 7.6.2006

Místo pojistné události: Příbram

Pojištěný: Hurkyt, s.r.o., Příbram

Oznamovatel: Milan Brátný, Třebosko, Příbram

Poškozený: Milan Brátný, Třebosko, Příbram

Poškozené vozidlo: Chevrolet Corvette, SPZ

Pojištěné vozidlo: Škoda Fabia, SPZ

Policie ČR

Okresní ředitelství Příbram

K rukám vedoucího SKPV

Příbram

Pojistná událost č. 200111006 – žádost o vykonání šetření

Vážení,

dne 10.6.2006 jsme na našem Oddělení likvidací zaregistrovali oznámení o pojistné události – dopravní nehoda, ke které došlo 15.5.2006 v katastru obce Drásov, okres Příbram. Při této dopravní nehodě, která podle oznámení byla zaviněna Ruslanem Postyukem, řidičem vozidla Škoda Fabia, došlo podle oznámení pojistné události k poškození vozidla Chevrolet Corvette, vlastník Milan Vrátný. Dopravní nehoda nebyla vyšetřována Policií ČR

Pojistná událost je likvidována z pojistné zodpovědnosti za škody způsobené provozem vozidla Škoda Fabia. Poškozený požádal likvidaci rozpočtem nákladů na opravu. Pracovníkům naší likvidační služby bylo zjištěno, že poškozený neměl havarijní pojištění a byl jim podezřelý popis způsobu v oznámení pojistné události, kde uvedli, že pojištěný z místa nehody ujel a poškozený jej sám hledal.

Podle našeho názoru mohla být oznámením popisované pojistné události naplněna skutková podstata trestného činu pojistný podvod. Žádáme vás o prošetření věci. Pokud bude zahájeno trestní stíhání připojíme se k němu s nárokem na náhradu škody ve výšce 9.500 Kč, co jsou náklady na šetření. O výsledku šetření nás v zákonem stanovené lhůtě informujte.

S pozdravem

.....

podpis vedoucího oddělení
interního auditu a kontroly

.....

podpis specialisty pro vyšetřování
pojistných podvodů

součástí trestního oznámení jsou i další podklady:

- fotodokumentace místa nehody a poškozeného vozidla
- faktura kalkulace pojišťovny a jejího likvidačního oddělení
- znalecký posudek

Fotodokumentace vozidla po dopravní nehodě

Obr.č.2 Havarované vozidlo – boční pohled [19]

Obr. Č.3 Havarované vozidlo- přední pohled [19]

Vzor znaleckého posudku

Ing. Jan Škrobech, Příbram

Tel/fax: 582 202 100, mobil: 602 303 200, E-mail: jan.skrobech@posudky.cz

Zadavatel posudku:

Česká Pojišťovna, a.s.

Příbram

IČ: 70455991

DIČ: CZ-70455991

ZNALECKÝ POSUDEK č. 81/06

Ve věci posouzení havarovaného osobního vozidla Chevrolet Corvette,
VIN: TMBGDM9A1KP042788 vzniklého při dopravní nehodě ze dne 15.5.2006 při
vyhýbání druhému osobnímu vozidlu Škoda Fabia

obr.4 vozidlo Chevrolet Corvette [20]

Zadání znaleckého posudku

Znalecký posudek je zadán ing. Jaroslavem Veselým vedoucím odboru likvidací české pojišťovny, a.s., Příbram písemnou objednávkou ze dne 20.6.2006.

Ve znaleckém posudku je třeba posoudit a odpovědět následující otázky:

Na základě podkladových materiálů analyzujte průběh dopravní nehody ze dne 15.5.2006 a stanovte zda se mohl děj havárie odehrát podle výpovědi poškozeného. Zda mohlo vozidlo Chevrolet Corvette mít takový rozsah poškození a zda odpovídá konečná fáze havárie výpovědím. Zda řidič vozidla Chevrolet Corvette mohl reagovat na přijíždějící vozidlo jak popisuje.

Nález

Podkladové materiály

Zápis o poškození motorového vozidla ze dne 10.6.2006

Dne 10.6.2006 vykonal likvidátor české pojišťovny obhlídku osobního vozidla Chevrolet Corvette, VIN: TMBGDM9A1KP042788, rok výroby 2005, držitel Milan Brátný, Příbram při stavu tachometru 22431 naježděných kilometrů, s následujícím popisem rozsahu poškození:

- zničená celá přední kapota – výměna
- L+P mlhové světlo – výměna
- L+P světlomet – výměna
- L+P směrovka – výměna
- Zničený pravý zadní blatník – výměna
- Poškozený chladič, motor a řízení – došetření

V závěru o poškození uvádí likvidátor, že je nutná další prohlídka po demontáži.

Po demontáži přední části karosérie je likvidátorem dne 15.6.2006 vykonaná druhá prohlídka rozsahu vzniklého poškození následovně:

- deformovaný chladič – výměna
- poškozené řízení – oprava
- škody na motoru – oprava

Vše bylo zafotodokumentováno a uloženo ve spisu.

Oznámení pojistné události

Dne 7.6.2006 oznamuje Milan Brátný, Třebosko, Příbram, držitel vozidla Chevrolet Corvette české pojišťovně, a.s. pojistnou událost ze dne 15.5.2006, která vznikla, když se vyhýbal vozidlu Škoda Fabia.

Obhlídka vozidla Chevrolet Corvette

Dne 21.6.2006 jsem udělal v Příbrami za účasti majitele vozidla obhlídku poškozených částí vozidla. Tyto poškození odpovídají nárazu do svodidel jak uvádí majitel vozidla.

Obhlídka místa nehody

Po příjezdu na místo nehody jsem si vyzkoušel tvrzení obou řidičů. Zkontroloval a přeměřil místa na vozovce a vyzkoušel reakce při události jak ji popisují.

POSUDEK

Posouzení vozidla

Na základě podkladových materiálů znaleckého posudku a hlavně vykonanými vyšetřovacími pokusy, je možné jednoznačně konstatovat, že rozsah poškození havarovaného osobního vozidla Chevrolet Corvette, VIN: TMBGDM9A1KP042788 v podobě zničené přední kapoty, poškozených hlavních světlometů a dalších popsanych v zápisu ze dne 10.6.2006, které mělo vzniknout vlivem nárazu vozidla do svodidel v rámci nehodového děje dne 15.5.2006, evidentně odpovídají.

Posouzení místa nehody

Na základě vykonané detailní obhlídky místa dopravní nehody, která údajně vznikla, když se majitel vozidla Chevrolet Corvette snažil vyhnout střetu s vozidlem Škoda Fabia jsem zjistil, že se tato dopravní nehoda nemohla stát tak jak ji oba zúčastnění popisují. Reakce řidiče vozidla Chevrolet Corvette na danou situaci neodpovídá zjištěným skutečnostem, na místě nebyly zjištěny žádné smykové stopy a pokud by řidič vozidla Chevrolet Corvette skutečně reagoval na vozidlo Škoda Fabia, které mělo stát již v jeho jízdním pruhu, muselo by dojít ke střetu. Verze, jak oba účastníci popisují nehodový děj, není v daném případě přijatelná. Pochybnosti o tom, že se celý děj odehrál tak, jak tvrdí, vyvstávají již z protokolu o nehodě s fotodokumentací. Není zpochybněno, že se vozidlo nacházelo v konečném postavení tam, kde bylo zachyceno fotodokumentací, ale zpochybňuji verzi, že se do konečného postavení dostalo z důvodu, že byl ohrožen ve své jízdě.

Vrátný je zkušeným řidičem, který jak sám uvedl, najezdí ročně desítky tisíc kilometrů a jak je zřejmé z jeho evidenční karty řidiče, v podstatě bez jakýchkoliv dopravních prohřešků, je tedy řidičem značně zkušeným a je tedy nepochybné, že v takovémto případě by, pokud by se vozidlo Škoda Fabia na místě skutečně nacházelo, reagoval zcela jinak, než tvrdí. Především není možné, aby řidič před překážkou akceleroval, jak tvrdí Vrátný, ale logickou reakcí je naopak brždění, pokud by obžalovaný skutečně intenzivně brzdil, tak by měl možnost reagovat tak, že by k nehodě vůbec nedošlo. Další skutečností, kterou je třeba považovat za značně nelogickou, je reakce Vrátného v tom, že aniž by byl

bezprostředně vozidlem ohrožován, neboť pokud by se vozidlo skutečně nacházelo v jeho části vozovky, muselo by dojít ke střetu, takže za této situace měl obžalovaný reagovat dle svého tvrzení tím, že strhl prudce řízení vlevo, což je dle mého názoru reakce značně netypická pro tak zkušeného řidiče.

ZÁVĚR

Na základě podkladových materiálů, zjištěného rozsahu poškození osobního automobilu Chevrolet Corvette vzniklého údajně v rámci dopravní nehody ze dne 15.5.2006 a vyšetřovacích pokusů na místě dopravní nehody je možné z hlediska technické přijatelnosti konstatovat, že v daném případě se jedná o dopravní nehodu, kterou si zavinil řidič Chevrolet Corvette sám, ale protože neměl havarijní pojištění domluvil se ze známým, že se celá nehoda udála jinak.

V Příbrami 2.7.2006

.....

Podpis znalce

7.2.2 Zahájení úkonů policejního orgánu

Po přijetí trestního oznámení od poškozeného je povinností příslušného oddělení policie informovat pojišťovnu o zahájení prověřování skutečností, které nasvědčují spáchání trestního činu pojistný podvod. Policejní orgán proto zašle poškozenému Vyrozumění o zahájení trestního stíhání.

Vzor vyrozumění o zahájení trestního stíhání

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY

Služba kriminální policie a vyšetřování – OHK

Příbram

ČTS: ORPR-0002/TČ-22-2006-222

v Příbrami 26.8.2006

Česká pojišťovna, a.s. – oddělení interního auditu – Ing. Jaroslav Veselý

Praha

Vyrozumění oznamovatele, poškozeného

Dne 21.8.2006 obdržela Služba kriminální policie a vyšetřování Váš podnět k zahájení trestního stíhání proti Milanu Brátnému, nar.20.6.1974 v Příbrami, trvale bytem Třebsko 46, Příbram a Ruslanu Postyukovi, nar. 18.3,1979 v Ukrajinské republice, trvale bytem Ukrajina, Lvov, Kos – Anatolskov, pro trestní čin pokusu pojistného podvodu ve smyslu ustanovení § 250a/ 1,3 k § 8/1 tr. Zákona.

Dnešním dnem byly po prověření ve smyslu § 158 odst. 1 tr. Řádu zahájené úkony v v trestním řízení podle ustanovení § 158/3 tr. Řádu.

O výsledku prověřování budete řádně a včas vyrozuměni. V případě jakýchkoliv dotazů kontaktujte níže uvedeného policejního komisaře.

Přílohou tohoto vyrozumění je i formulář Poučení poškozeného v trestním řízení. Tento prosím potvrďte pošlete zpět, bude součástí trestního spisu.

S pozdravem

.....

podpis policejního komisaře

Vzor přílohy – Poučení poškozeného v trestním řízení

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY

Okresní ředitelství Příbram

Služba kriminální policie a vyšetřování – ODD. HK, Příbram

ČTS

Příbram 26.8.2006

Poučení poškozeného v trestním řízení

V trestní věci nezákonného vymáhání pojistného plnění

Proti Milanu Brátnému, nar. 20.6.1974 v Příbrami, trvale bytem Třebsko, Příbram a
Ruslanu Postyukovi, nar. 18.3.1979 v Ukrajinské republice, trvale bytem Ukrajina, Lvov,
Kos – Anatolskovo

Stíhaných pro trestní čin pokus o pojistný podvod podle § 8/1 k § 250a/1,3 tr.z.

Máte jako poškozený následující práva:

Podle § 43 odstavec 1 trestního řádu, když vám trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena majetková, morální nebo jiná škoda (poškozený) má právo činit návrhy na doplnění dokazování, nahlížet do spisů (§ 65), zúčastnit se hlavního líčení a veřejného zasedání konaného o odvolání a před skončením řízení se k věci vyjádřit.

Podle § 43 odstavec 2 trestního řádu za poškozeného se nepovažuje ten, kdo se sice cítí být trestným činem morálně nebo jinak poškozen, avšak vzniklá újma není způsobena zaviněním pachatele nebo její vznik není v příčinné souvislosti s trestným činem.

Podle § 43 odstavec 3 trestního řádu poškozený, který má podle zákona proti obviněnému nárok na náhradu škody, jež mu byla trestným činem způsobena, je oprávněn také navrhnout, aby soud v odsuzujícím rozsudku uložil obžalovanému povinnost nahradit tuto škodu. Návrh je třeba učinit nejpozději u hlavního líčení před zahájením dokazování (§ 206 odst. 2). Z návrhu musí být patrné, z jakých důvodů a v jaké výši se nárok na náhradu škody uplatňuje.

Podle § 44 odstavec 1 trestního řádu oprávnění poškozeného nemůže vykonávat ten, kdo je v trestním řízení stíhán jako spoluobviněný.

Podle § 43 odstavec 4 trestního řádu poškozený se může rovněž výslovným prohlášením sděleným orgánu činnému v trestním řízení vzdát procesních práv, které mu tento zákon jako poškozenému přiznává.

Podle § 44 odstavec 2 trestního řádu je-li počet poškozených mimořádně vysoký a jednotlivým výkonem jejich práv by mohl být ohrožen rychlý průběh trestního stíhání, rozhodne předseda senátu a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce, že poškození mohou svá práva v trestním řízení uplatňovat pouze prostřednictvím společného zmocněnce, kterého si zvolí. Rozhodnutí oznámí v řízení před soudem soud a v přípravném řízení státní zástupce poškozeným, kteří již uplatnili nárok na náhradu škody; ostatním poškozeným rozhodnutí oznámí při prvním úkonu trestního řízení, ke kterému se předvolávají nebo o kterém se vyrozumívají. Jestliže by celkový počet zvolených zmocněnců vzrostl na více než šest a poškození se mezi sebou o výběru nedohodnou, provede výběr s přihlédnutím k zájmům poškozených soud. Společný zmocněnec vykonává práva poškozených, které zastupuje, včetně uplatnění nároku na náhradu škody v trestním řízení.

Podle § 45 odstavec 1 trestního řádu Je-li poškozená osoba zbavena způsobilosti k právním úkonům nebo je-li její způsobilost k právním úkonům omezena, vykonává její práva podle tohoto zákona její zákonný zástupce. Když jde o uplatnění nároků na náhradu škody (§ 43 odstavec 3 trestního řádu), přecházejí práva, které tento zákon přiznává poškozenému i na jeho právního zástupce.

Podle § 45a trestního řádu veškeré písemnosti určené poškozenému se doručují na adresu, kterou poškozený uvede. Má-li zmocněnce, doručuje se pouze jemu; to neplatí, jestliže se poškozenému zasílá výzva, aby osobně něco vykonal.

Podle § 47 odstavec 1,2 trestního řádu máte právo navrhnout státnímu zástupci nebo soudci, uspokojení vašeho nároku na náhradu škody způsobené trestným činem bylo zajištěno na majetku obviněného, pokud máte podezření, že uspokojení tohoto nároku bude mařeno nebo ztěžováno.

Podle § 47 odstavec 3 trestního řádu je-li poškozenému známo, že obviněný je vlastníkem nemovitosti nebo má některou movitou věc umístěnou mimo místo jeho trvalého nebo jiného pobytu, uvede podle možností již v návrhu na zajištění svého nároku na náhradu škody, kde taková věc je.

Podle § 50 trestního řádu zúčastněná osoba a poškozený se mohou dát zastupovat zmocněncem. Zmocněncem zúčastněné osoby a poškozeného může být jen osoba, jejíž způsobilost k právním úkonům není omezena; při hlavním líčení a veřejném zasedání nemůže být zmocněncem ten, kdo je k němu předvolán jako svědek, znalec nebo tlumočník. Zmocněncem zúčastněné osoby a poškozeného v trestním řízení, ve kterém jsou probírány utajované skutečnosti chráněné zvláštním zákonem, může být pouze určená osoba podle zvláštního zákona nebo osoba podle takového zákona poučená.

Podle § 51 trestního řádu zmocněnec zúčastněné osoby a poškozeného je oprávněn činit za zúčastněnou osobu nebo poškozeného návrhy a podávat za ně žádosti a opravné prostředky; je též oprávněn zúčastnit se všech úkonů, kterých se může zúčastnit zúčastněná osoba nebo poškozený.

Podle § 51a odstavec 1 trestního řádu osvědčí-li poškozený, který uplatnil v souladu se zákonem nárok na náhradu škody, že nemá dostatek prostředků, aby si hradil náklady vzniklé s příbráním zmocněnce, rozhodne na jeho návrh předseda senátu soudu, který koná řízení v prvním stupni, a v přípravném řízení soudce, že má nárok na právní pomoc poskytovanou zmocněncem bezplatně nebo za sníženou odměnu; to neplatí, pokud vzhledem k povaze uplatňované náhrady škody nebo její výši by zastoupení zmocněncem bylo zřejmě nadbytečné.

Podle § 51a odstavec 2 trestního řádu návrh na rozhodnutí podle odstavce 1 včetně příloh, jimiž má být prokázána jeho důvodnost, podává poškozený v přípravném řízení prostřednictvím státního zástupce, který k němu připojí své vyjádření.

Podle § 151a odstavec 1 trestního řádu obviněný, který má nárok na bezplatnou obhajobu nebo na obhajobu za sníženou odměnu, a poškozený, který má nárok na ustanovení zmocněnce, mohou žádat, aby předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce rozhodl o tom, že stát ponese náklady na znalecký posudek, který obviněný nebo poškozený vyžádá. Žádosti nelze vyhovět, jestliže takový důkaz není pro objasnění věci zřejmě potřebný nebo stejný úkon k prokázání téže skutečnosti již vyžádal orgán činný v trestním řízení.

Podle § 65 trestního řádu obviněný, poškozený a zúčastněná osoba, jejich obhájci a zmocněnci mají právo nahlížet do spisů, s výjimkou protokolu o hlasování a osobních údajů svědka podle § 55 odst. 2, činit si z nich výpisky a poznámky a pořizovat si na své náklady kopie spisů a jejich částí. V přípravném řízení může státní zástupce nebo policejní orgán právo nahlédnout do spisů a spolu s tím ostatní práva uvedená v odstavci 1 ze závažných důvodů odepřít. Závažnost důvodů, ze kterých tato práva odepřel policejní orgán, je na žádost osoby, jíž se odepření týká, státní zástupce povinen urychleně přezkoumat.

Podle § 157a odstavec 1 trestního řádu ten, proti němuž se trestní řízení vede, a poškozený mají právo kdykoliv v průběhu přípravného řízení žádat státního zástupce, aby byly odstraněny průtahy v řízení nebo závady v postupu policejního orgánu. Tato žádost není vázána žádnou lhůtou. Žádost je nutno státnímu zástupci ihned předložit a státní zástupce ji musí neprodleně vyřídit. O výsledku přezkoumání musí být žadatel vyrozuměn.

Podle § 163 odstavec 1 trestního řádu trestní stíhání pro trestné činy násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 197a, pomluvy podle § 206, neposkytnutí pomoci podle § 207 a 208, poškozování cizích práv podle § 209, ublížení na zdraví podle § 221, 223 a 224, ohrožování pohlavní nemocí podle § 226, omezování osobní svobody podle § 231 odst. 1, 2, vydírání podle § 235 odst. 1, porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, 2, krádeže podle § 247, zpronevěry podle § 248, neoprávněného užívání cizí věci podle § 249, neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo nebytovému prostoru podle § 249a, podvodu podle § 250, podílnictví podle § 251 a 252, lichvy podle § 253, zatajení věci podle § 254, porušování povinností při správě cizího majetku podle § 255, poškozování věřitele podle § 256 a poškozování cizí věci podle § 257 trestního zákona, proti tomu, kdo je ve vztahu k poškozenému osobou, vůči níž by měl poškozený jako svědek právo odepřít výpověď (§ 100 odst. 2), a trestní stíhání pro trestný čin znásilnění podle § 241 odst. 1, 2 proti tomu, kdo je nebo v době spáchání činu byl ve vztahu k poškozenému manželem nebo druhem, jakož i pro trestný čin opilství podle § 201a trestního zákona, pokud jinak vykazuje znaky skutkové podstaty některého z těchto trestných činů, lze zahájit a v již zahájeném trestním stíhání pokračovat pouze se

souhlasem poškozeného. Je-li poškozených jedním skutkem několik, postačí souhlas být jen jednoho z nich.

Podle § 163 odstavec 2 trestního řádu souhlas s trestním stíháním může poškozený výslovným prohlášením vzít kdykoliv zpět, a to až do doby, než se odvolací soud odebere k závěrečné poradě. Výslovně odepřený souhlas však nelze znovu udělit.

Souhlasu poškozeného s trestním stíháním pro některý z trestných činů uvedených v § 163 odst. 1 není třeba, pokud byla takovým činem způsobena smrt, poškozený není schopen dát souhlas pro duševní chorobu nebo poruchu, pro kterou byl zbaven způsobilosti k právním úkonům, nebo pro kterou byla jeho způsobilost k právním úkonům omezena, poškozeným je osoba mladší 15 let, z okolností je zřejmé, že souhlas nebyl dán nebo byl vzat zpět v tísní vyvolané výhrůzkami, nátlakem, závislostí nebo podřízeností. Jestliže se poškozený na výzvu orgánu činného v trestním řízení ihned nevyjádří, zda souhlasí s trestním stíháním podle § 163, tento orgán mu poskytne podle povahy věci k vyjádření přiměřenou lhůtu, nejvýše však 30 dnů. Po marném uplynutí této lhůty již souhlas s trestním stíháním dát nelze. O tom je třeba poškozeného písemně poučit.

Vyjádření poškozeného k poučení:

K trestnímu stíhání se připojujeme s náhradou škody ve výšce.....9.500 Kč.....

.....
podpis poškozeného

Policie je dále povinná zaslat státnímu zástupci Záznam o zahájení úkonu v trestním řízení, který se stává součástí vyšetřovacího spisu.

Vzor Záznamu o zahájení úkonu v trestním řízení

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY

Okresní ředitelství Příbram

SLUŽBA KRIMINÁLNÍ POLICIE A VYŠETŘOVÁNÍ – ODDĚLENÍ HOSPODÁŘSKÉ
KRIMINALITY, PŘÍBRAMČTS: **ORPR-0002/TČ-22-2006-222**

Příbram 26.8.2006

Záznam o zahájení úkonů v trestním řízení

Podle § 158 odstavec 3 trestního řádu byly dne 26.8.2006 na základě oznámení od české pojišťovny, a.s., sídlem v Praze zahájené úkony trestného řízení ve věci pokusu pojistného podvodu, protože podle zjištěných skutečností je dostatečně odůvodněný závěr, že v době od 15.5.2006 do 7.6.2006 mohl být podezřelými Milanem Brátným a Ruslanem Postyukem spáchaný v Příbrami

Trestný čin **pokus pojistného podvodu podle § 250a odst. 1,3, k § 8 odst. 1 trestního zákona**

tím, že 15.5.2006 Milan Brátný způsobil dopravní nehodu, při které poškodil pouze své vozidlo, ale protože neměl havarijní pojištění domluvil se s Ruslanem Postyukem, že mu vjel do vozovky Milan Brátný se mu snažil vyhnout a proto havaroval. Dne 7.6.2006 Milan Brátný nahlásil pojišťovací událost a požádal o pojistné plnění. Šetřením bylo zjištěno, že je nepravděpodobné, že k dopravní nehodě došlo tak jak uvádí.

Tímto jednáním měla být poškozené české pojišťovně, a.s., sídlem v Praze

Způsobena škoda **ve výši 601.700 Kč.**

.....
Pracovník SKPV**7.2.3 Vytěžování podezřelého a poškozeného**

Součástí práce příslušného policejního orgánu po přijetí trestného oznámení je zjišťování skutečností, které svědčí o spáchání trestného činu pojistný podvod, ale i dokazování, které očisťuje potenciálního pachatele.

Na základě prostudovaného znaleckého posudku a obhlídky vozidla a místa nehody si pozvou účastníky dopravní nehody, aby podali vysvětlení k této události. Jejich vytěžování spočívá v tom, že účastníci nezávisle na sobě podají svoje svědectví, které je zadokumentované a v písemné formě připojené ke spisu, který policie po ukončení vyšetřování odevzdá státnímu zástupci.

Vzor záznamu o podaném vysvětlení

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY

Okresní ředitelství Příbram

SLUŽBA KRIMINÁLNÍ POLICIE A VYŠETŘOVÁNÍ- ODDĚLENÍ HOSPODÁŘSKÉ
KRIMINALITY, PŘÍBRAM

ČTS: **ORPR-0002/TČ-22-2006-222**

Příbram 5.9.2006

Úřední záznam

O podaném vysvětlení podle § 158 odstavec 5 trestního řádu

Dne 5.9.2006 v 13:00 hodin

Jméno, příjmení: Milan Brátný

Jméno, příjmení(předešlé):

Datum narození:20.6.1974

Místo narození: Příbram

Trvalé bydliště: Třebsko , Příbram

Telefon: 777 111 222

Adresa pro účely doručování: Třebsko, Příbram

Telefon: 777 111 222

Zaměstnání: OSVČ

Občanský průkaz: 1111222000

Poměr k věci: oznamovatel

Věc, které se vysvětlení týká: dopravní nehoda ze dne 15.5.2006

Poučení:

Osoba podávající vysvětlení byla podle § 158 odstavec 4 trestního řádu poučena, že při podání vysvětlení má právo na právní pomoc advokáta.

Dále byla podle § 158 odstavec 7 trestního řádu poučena, že vysvětlení nesmí být od něj vyžadována, pokud by ním porušila zákonem výslovně uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti, pouze když by byla této povinnosti oprostěna příslušným orgánem nebo tím, v čím zájmu tuto povinnost má,

dále je povinna vypovídat pravdu a nic nezamlčovat a současně se upozorňuje na trestní zodpovědnost za uvedení nepravdivých údajů (křivé obvinění podle § 174 trestního zákona, poškození cizích práv podle § 209 trestního zákona a nadřování podle § 166 trestního zákona),

vysvětlení může odepřít, pokud by ním způsobila nebezpečí trestního stíhání sebe nebo osobám uvedeným v § 100 odst. 2 trestního řádu,

osobě podávající vysvětlení o trestním činu spáchaném jinou osobou, která před orgánem činným v trestním řízení úmyslně uvádí nepravdu o okolnosti, která má podstatný význam pro rozhodnutí nebo takovou okolnost zamlčí, je možné podle § 47a odst. 1,2 zákona č. 200/1990 Sb. uložit pokutu do výšky 50.000 Kč,

když nasvědčují zjištěné okolnosti tomu, že osoba podávající vysvětlení bude potřebné jako svědkovi poskytnout ochranu, je třeba při spisování úředního záznamu postupovat podle § 55 odst. 2 trestního řádu.

Podle § 158 odst. 9 trestního řádu má ten, kdo se dostaví na výzvu k podání vysvětlení nárok na náhradu nutných výdajů a prokazatelného ušlého zisku, když si nárok neuplatní do tří dnů po podání vysvětlení, nárok zaniká.

Dále byla poučena podle § 2 odst. 14 trestního řádu o právě používat mateřský jazyk nebo jazyk, o kterém prohlásí, že ho ovládá,

při předložení záznamu k přečtení má právo žádat jeho doplnění či opravy, aby byl v souladu s podaným vysvětlením.

Osoba podávající vysvětlení byla poučena ve smyslu shora uvedených zákonných ustanovení a současně jí byla objasněna podstata věci, ke které má podat vysvětlení.

Poučení rozuměla a uvedla:

Dne 15.5.2006 kolem 19:00 hodiny jsem projížděl křižovatkou z obce Drásov směrem na Příbram svým vozidlem Corvette, v okamžiku, kdy jsem vjížděl do křižovatky, tak z pravé strany vyjelo náhle osobní vozidlo stříbrné barvy, které vjelo do mého jízdního pruhu a protože bezprostředně hrozil střet vozidel, strhl jsem řízení vlevo ve směru jízdy, čímž jsem vozidlo uvedl do smyku a havaroval do svodidel, jednalo se o vozidlo Škoda Fabia stříbrné barvy. Poté na místo přijela záchranka a byl jsem odvezen do nemocnice na vyšetření. V době nehody jsem jel rychlostí asi 90 km/hod, vozovka byla suchá, bylo 15 až 17 °C. Po nehodě jsem se sám snažil zjistit viníka, obvolával jsem spoustu známých i neznámých (je otázkou jak lze obvolávat neznámého ...), abych viníka zjistil.

.....

Podpis oznamovatele DN

7.2.4 Další vyšetřování policie

Policie ČR dalším prošetřováním zjistila, že Milan Brátný tři dny po dopravní nehodě telefonoval s Ruslanem Postyukem. Milan Brátný ovšem uváděl, že Ruslana Postyuka nezná. S Postyukem mluvil při projednání přestupku na obecním úřadu, ptal se ho na nehodu, on říkal, že vozidlo přehlédl s tím, že ve směru, kterým přijížděl, je svodidlo a kvetoucí keře, takže vozidlo, které je nízké, přehlédl. Po prokázání, že s ním hovořil po telefonu, Brátný uvedl, že objížděl okolní vesnice a ptal se lidí kdo jezdí se stříbrnou Škoda Fabií. Poté volával denně na desítky telefonních čísel, které mu dali lidé, kterých se vyptával. Dále bylo zjištěno, že při nehodě byl svědek pan Bamba. Jeho svědectví bylo hodně nepravděpodobné, protože zamlčel a popíral skutečnost, že obchodoval se společností Hurkit, kde byl Postyuk jednatelem.

Bylo evidentní z vysvětlení Brátného i Postyuka, že se špatně domluvili, protože vypovídali některé okolnosti každý jinak. Tento případ byl předán státnímu zástupci a v lednu 2009 byl případ uzavřen soudním rozsudkem.

Jednací číslo: 3 T 244/2008 – 142

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Okresní soud v Příbrami rozhodl 8.1.2009 takto:

Obžalovaní Milan Brátný, nar. 20. 6. 1974 v Příbrami, bytem Třebsko, okres Příbram,

a

Ruslan Postyuk, nar. 18. 3. 1979 v Ukrajinské republice, trvale bytem Ukrajina, Lvov, Kos – Anatolskovo 22/5, t.č. neznámého pobytu,

jsou v i n i,

že: v úmyslu získat neoprávněný majetkový prospěch v podobě neoprávněně vyplaceného pojistného plnění.

Čímž spáchali:

obžalovaný Milan Brátný trestný čin pojistného podvodu podle § 250a odst. 1, 4 písm. b) tr. zákona, dílem dokonaný a dílem ve stádiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zákona,

obžalovaný Ruslan Postyuk pomoc k trestnému činu pojistného podvodu podle § 10 odst. 1 písm. c) - § 250a odst. 1 tr. Zákona

a odsuzují se

obžalovaný Milan Brátný

podle § 250a odst. 4 tr. zákona za použití § 53 odst. 1 tr. zákona k peněžitému trestu ve výměře **300.000,- (třísettisíc) Kč**. Podle § 54 odst. 3 tr. zákona se pro případ, že by peněžitý trest nebyl ve stavené lhůtě vykonán, **stanoví náhradní trest odnětí svobody v trvání 2 (dvou) roků.**

Obžalovaný Ruslan Postyuk

podle § 250a odst. 1 tr. zákona za použití § 57 odst. 1 tr. zákona **k trestu vyhoštění z území.**

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku lze podat odvolání prostřednictvím Okresního soudu v Příbrami ke Krajskému soudu v Praze, a to do 8 dnů ode dne doručení písemného vyhotovení rozsudku.

Rozsudek může odvoláním napadnout státní zástupce pro nesprávnost kteréhokoli výroku, obžalovaný pro nesprávnost výroku, který se ho přímo dotýká. Osoba oprávněná napadat rozsudek pro nesprávnost některého jeho výroku, jej může napadat také proto, že takový výrok učiněn nebyl, jakož i pro porušení ustanovení o řízení předcházejícím rozsudku, jestliže toto porušení mohlo způsobit, že výrok je nesprávný nebo že chybí.

Lhůta k podání odvolání u rozsudku, který se doručuje jak obžalovanému, tak jeho obhájci, běží od doručení, které bylo provedeno nejpozději. Osobám, které mohou podat odvolání ve prospěch obžalovaného s výjimkou státního zástupce, končí lhůta tímž dnem, jako obžalovanému.

Odvolání musí být ve lhůtě k podání odvolání nebo v další lhůtě k tomu stanovené předsedou senátu soudu I. stupně odůvodněno tak, aby bylo patrné, v kterých výrocih je rozsudek napadán a jaké vady jsou vytýkány rozsudku nebo řízení, které rozsudku předcházelo. Odvolání musí splňovat rovněž obecné náležitosti podání podle § 59 odst. 3 tr. řádu. Státní zástupce je povinen v odvolání uvést, zda je podává, byť i zčásti, ve prospěch nebo v neprospěch obžalovaného.

V Příbrami dne 8. ledna 2009

ZÁVĚR

Podle statistik, které vydala česká asociace pojišťoven, pojistné podvody v loňském roce stagnovaly, ale kromě pojistných podvodů v oblasti motorových vozidel. V této oblasti je, ale čím dál větší procento odhalení pojistných podvodů. Je to díky velmi profesionální práci soudních znalců a likvidátorů. Dříve se podíleli na pojistných podvodech sami likvidátoři, ale tomu se zabránilo tím, že klient nepřijde vůbec do styku s likvidátorem a znalcem a nezná ani jejich jméno. Dále pojišťovny používají nový program, který ohodnotí rizika podvodu pomocí expertních pravidel nebo pomocí klasifikačních modelů a to v případě, že je k dispozici větší množství dat. Odhalování podvodů se provádí pomocí analýz a modelů, které zkoumají data na pojistných smlouvách.

Nyní přišla s nejnovější metodou v boji s pojistnými podvody u motorových vozidel Česká pojišťovna. Česká pojišťovna disponuje vlastním systémem sběru dat, který v kombinaci se speciálním softwarem a programem Virtual Crash dokáže přesně analyzovat průběh dopravních nehod. Na základě velkého množství informací, získaných od klientů a přímo na místě nehody dokáže ČP přesně simulovat průběh nehody a vytvořit animaci sledovatelnou z různých úhlů pohledu. Význam projektu Virtual Crash vzrůstá také v souvislosti s tím, že od začátku letošního roku nemusí policie jezdit k nehodám se škodou do 100 tisíc korun, takže z těchto havárií nemají jejich účastníci policejní protokol a proto tento systém nahrává potenciálním pachatelům. To je taky jeden z hlavních důvodů proč pojišťovny hledají možnosti jak nejdokonaleji odhalovat pachatele pojistných podvodů.

Další pomůckou jak čelit podvodníkům je registr pojistných smluv a případů. Registr poskytne okamžitou výhodu všem pojišťovnám, které se stanou jeho členy, především díky sdílení všech dostupných aktuálních i historických údajů o klientech, jejich smlouvách a pojistných případech a jejich následnému využití například při ohodnocení nového klienta, výpočtu bonusů či vyhledávání nestandardních údajů o možných podvodech.

Práce ukazuje, že podvody v motorismu jsou velmi aktuální, ale pojišťovny nezáhájí v jejich odhalování, které by mělo odradit potenciální pachatele.

ZÁVĚR V ANGLIČTINĚ

According to statistics, which were published by Czech insurance association; the insurance frauds stagnate last year, but except insurance frauds in the car insurance field. In this field is rising percentage of insurance frauds detection. It is thank to professional work of authorized experts and loss adjusters. Formerly were loss adjusters concerned with insurance frauds themselves, but it was prevented thus that client is kept away from loss adjuster and authorized expert and do not know their names as well as. Further insurance companies use new software which evaluates risks of frauds through the use of experts' rules or through the classification models in case of the greater data quantity. Frauds detection is provided through analysis and models which investigate data on insurance contracts.

At the present time, Česká pojišťovna come up with the up-to-date method combating of car insurance frauds. Česká pojišťovna manages own system data acquisition, which combined with special software and computer program Virtual Crash achieves accurately analyze traffic accident's process. On the basics of a large number of data, achieved from the clients and exactly on the traffic accident's place, the ČP can directly simulate crash process and establish animation deducible from the various visual angles. The project's Virtual Crash importance rises also in connection with the fact that since the beginning this year the police do not have to drive up to traffic accidents with the damages fewer than 100 thousands crowns. The participants of traffic accident do not have any police statement and that is why this system helps potential offenders. It is the main reasons why insurance companies explore chance how detect the potential insurance frauds defenders.

The next aid how be facing frauds is a Register of insurance contracts and accidents. The Register will offer prompt advantage to all insurance companies which become a member, in particular thanks to sharing all available actual even historic data about clients, their contracts and insurance cases and their following usage for example close to new client valuation, bonus calculations or searching not standard data about potential frauds.

The work shows that frauds in traffic are highly topical but insurance companies do not idle in their detection which should deter potential frauds.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Musil, J. a kol. Kriminalistika 1. vydání Praha C.H.BECK, 2001
- [2] Porada, V. a kol. Kriminalistika Akademické nakladatelství CERM, 2001
- [3] Zapletal, J., Novotný, o. a kol. Kriminologie 3. rozšíření vydání ASPI, 2001
- [4] Porada, V. Úvod, taktika a technika v kriminalistice 1. vydání Plzeň Aleš Čeněk, s.r.o., 2001
- [5] Musil, J. a kol. Kriminalistika Policejní akademie ČR – Vydavatelství PA ČR, 2001
- [6] Rak, R., Pajer, M. Identifikace vozidel INFORMATORIUM, 1999
- [7] Chmelík, J., Porada, V., Pršal, V. Pojistné podvody 1. vydání, Policie ČR, 2000
- [8] www.cap.cz : tisková zpráva [online]. 2007 [cit. 2009-03-30]. Dostupný z WWW: <www.cap.cz>.
- [9] www.opojisteni.cz : virtual crash systém [online]. 2006 [cit. 2009-04-14]. Dostupný z WWW: <www.opojisteni.cz>.
- [10] www.opojisteni.cz : zelená karta [online]. 2006 [cit. 2009-01-12]. Dostupný z WWW: <www.opojisteni.cz>.
- [11] www.cap.cz : průvodce pojištěním [online]. 2007 [cit. 2009-03-30]. Dostupný z WWW: <www.cap.cz>.
- [12] Www.ckp.cz : napsali o nás [online]. 2007 [cit. 2009-01-22]. Dostupný z WWW: <www.ckp.cz>.
- [13] Sbírka zákonů – Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon (ve znění pozdějších předpisů)
- [14] Sbírka zákonů – Zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě (ve znění pozdějších předpisů)
- [15] Sbírka zákonů – Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád (ve znění pozdějších předpisů)
- [16] Sbírka zákonů – Zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví (ve znění pozdějších předpisů)

- [17] Kostrbatá, J. Pojistný podvod – významný prvek provozního rizika pojišťoven.
Pojistný podvod. 2006, roč. 83, č. 11
- [18] www.mvcr.cz : kriminalistika 2002 [online]. 2002 [cit. 2009-02-25]. Dostupný z
WWW: <www.mvcr.cz>.
- [19] www.wreckedexotics.com/corvette/
- [20] www.corvette.cz
- [21] Sbírka zákonů – Zákon 36/1967Sb., o znalcích a tlumočnících

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

VIN	. Vehicle identification numer – identifikační číslo vozidla
WMI	World Manufacturer Identifier - Světový kód výrobce
VDS	Vehicle Descriptor Section - popisný kód vozidla
VIS	Vehicle Identifier Section – pořadové výrobní číslo
ČAP	Česká asociace pojišťoven
ČKP	Česká kancelář pojistitelů
PČR	Policie České republiky
SKPV	Služba kriminální policie a vyšetřování

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr.č. 1 Záznam o dopravní nehodě.....	46
Obr.č. 2 Havarované vozidlo- boční pohled.....	71
Obr.č. 3 Havarované vozidlo- přední pohled.....	71
Obr.č. 4 Vozidlo Chevrolet Corvette.....	72

SEZNAM TABULEK

Tab.č. 1 Popis jednotlivých znaků.....	12
Tab.č. 2 Znaký jednotlivých států.....	14
Tab.č. 3 Hodnota písmen.....	15
Tab.č 4 Násobek znaků dle jejich pozice.....	15
Tab.č. 5 Příklad určení kontrolní číslice.....	16
Tab.č. 6 Sankce za neplacení pojistného.....	42